

วารสารของเภสัชกรสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์   ข่าวสารเพื่อวงการเภสัชกรไทย

ยาเน่า

ISSN 0857-507X   ปีที่ 65 ฉบับที่ 4 / 2565 ตุลาคม - ธันวาคม 2565

Epe
Continuing
Pharmaceutical
Education

INSIDE
2
Credits

บริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน)
**ผู้นำการตลาดร้านยา ที่มีเภสัชกรเป็นเจ้าของ
ผลิต และจำหน่ายเวชภัณฑ์ที่มีคุณภาพระดับสากล**

ภก.ภาสิต ยศวัฒน์
อดีตประธานกรรมการบริษัท

ภก.ดร.ประศาสน์ เจริญพานิช
อดีตประธานกรรมการบริษัท

ภก.ประสิทธิ์ พนาพิศาล
ประธานกรรมการบริษัท

EDITOR'S Note

เข้าสู่ช่วงไตรมาสสุดท้ายปลายปี พศ.2565 กันแล้ว ดูเหมือนว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เริ่มคลี่คลาย นับถอยหลังเข้าสู่ภาวะปกติ ซึ่งก็คือ Next Normal ที่เราเริ่มจะปรับตัวกันได้แล้ว หลังจากที่ตัวเลขผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตลดต่ำลงทั่วโลก จำนวนวัคซีนก็มีเพียงพอต่อการสร้างภูมิคุ้มกัน จึงมีการประกาศให้ลดสถานะของโควิด-19 จาก “โรคติดต่ออันตราย” เป็น “โรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง” มาตรการป้องกันแม้จะผ่อนคลายเป็น แต่ก็ยังคงประมาทไม่ได้ เชื่อว่าทุกท่านคงปฏิบัติกันจนกลายเป็นความเคยชินแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการสวมหน้ากากอนามัย การเว้นระยะห่าง การล้างมือ การใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรค และนี่คือสิ่งที่เราเรียกว่าเป็น New Normal ที่กลายเป็น Now Normal กันไปแล้ว

ตลอดช่วงระยะเวลากว่า 2 ปี ของการแพร่ระบาดของโควิด-19 จะเห็นได้ว่าธุรกิจและเวชภัณฑ์เติบโตอย่างมาก นั่นยังเป็นสัญญาณที่ดีของวิชาชีพเภสัชกรรมของเรา โดยเฉพาะอุตสาหกรรมยาที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ช่วยลดการนำเข้ายาจากต่างประเทศ มีส่วนช่วยสร้างความมั่นคงทางยาและสร้างเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยของเรา **วันนี้ กองบก. ยานารู้ รู้จักยินดีที่จะพาท่านผู้อ่านไปพบกับ บริษัท ชุมชนเภสัชกรรรม จำกัด (มหาชน) ธุรกิจยาหนึ่งเดียวของไทยที่มีเภสัชกรเป็นผู้ถือหุ้นมากที่สุด** จากจุดเริ่มต้นของเภสัชกร 10 ท่านที่เป็นผู้ก่อตั้งโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พี่น้องเภสัชกรชุมชนร้านขายยาทั่วประเทศ ขยายธุรกิจเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์จนมีเภสัชกรเป็นเจ้าของหลายร้อยหลายพันคน กลายเป็นตำนานของเพื่อนร่วมวิชาชีพที่กลายเป็นเพื่อนร่วมธุรกิจที่ช่วยกันปลูกปั้นจนเติบโตเป็นผู้นำของอุตสาหกรรมยาของประเทศไทย ติดตามอ่านบทสัมภาษณ์ที่อัดแน่นไปด้วยการถ่ายทอดประสบการณ์และความประทับใจ บนเส้นทางธุรกิจของเพื่อนเภสัชกรจากสิบเป็นร้อยเป็นพัน ที่เป็นมากกว่าหุ้นส่วนทางธุรกิจ แต่คือเพื่อนชีวิตที่ช่วยกันฝ่าวิกฤตนำพาธุรกิจให้เติบโตใหญ่ได้จวบจนถึงทุกวันนี้

ขอต้อนรับคอลัมน์นิสต์คนใหม่ จาก ThaiYPGrow เภสัชกรรุ่นใหม่ ภก.ศักดา เขียรไพศาล ที่ประเดิมการทำหน้าที่เภสัชกรนักเขียนด้วยเรื่องของ Internet of Medical Things (IoMT) กับการดูแลผู้ป่วยในร้านยา และอีกหลากหลายหัวข้อ ในหลายคอลัมน์ที่น่าสนใจจากเภสัชกรนักเขียนคนเก่งอีกหลายท่าน เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างสรรค์สาระประโยชน์ดี ๆ เพื่อเภสัชกรผู้อ่านทุกท่าน

ใกล้สิ้นปีแล้ว อย่าลืมเก็บ CPE กันให้ครบนะคะ ใครยังเก็บหน่วยกิตในปีนี้อยู่ ไม่ครบ 10 หน่วยกิต ต้องเร่งมือหน่อยนะคะ จะได้หมดความกังวล เทียวฉลองปีใหม่อันให้สนุก แล้วมาพบกันใหม่ในฉบับหน้า ต้นปี 2566 นะคะ สวัสดีค่ะ

ขอบคุณสำหรับคำติชม และข้อเสนอแนะจากท่านผู้อ่านที่ส่งมาให้กอง บก. เป็นกำลังใจให้ทีมงาน และเราสัญญาว่าจะนำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อทำให้วารสาร “ยานารู้” เป็นวารสารที่น่าประโยชน์มาสู่สมาชิกผู้อ่านทุกท่านให้มากที่สุด

ภญ.ศศิมา อางสงคราม

อุปนายก และประชาสัมพันธ์เภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

<ul style="list-style-type: none"> ที่ปรึกษา ภก.วิชา สุขุมาวาสี อุปนายกและกรรมการอำนวยการเภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้จัดการวารสาร ภก.ทวีพงษ์ เทียมสุวรรณ บรรณาธิการ ภญ.ศศิมา อางสงคราม	<ul style="list-style-type: none"> กองบรรณาธิการ ภญ.ศศิมา อางสงคราม ภญ.ณปภัช สุธัฒนาลพงษ์ ภก.อุทัย สุวิวัฒน์ศิริกุล ภญ.พ.ท.หญิง สมหญิง รัตนสุขจิตต์ ภญ.เบญญาภา ต้นตวาทิ ภญ.ดร.อาภา เพชรสัมฤทธิ์ ภก.ดร.อนุสรณ์ ธรรมพิทักษ์ ผศ.ภก.ดร.ณัฐวุฒิ สีลาภานก อ.ดร.ภญ.พนิตา สุวรรณน้อย ภก.ศักดา เขียรไพศาล	<ul style="list-style-type: none"> โฆษณา ภก.ทวีพงษ์ เทียมสุวรรณ โทร. 02 718 9449, 065 989 7795 ภก.ประสิทธิ์ พูนพิพัฒน์กิจ โทร. 089 077 6800 ภญ.นพพร ต้นไพบูลย์กุล เจ้าของ เภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ 40 สุขุมวิท 38 (สันติสุข) แขวงคลองเตย กรุงเทพฯ 10110 โทร. 02 391 6243, 02 712 1627-8 โทรสาร. 02 390 1987 www.pat.or.th E-mail : admin@pat.or.th
--	--	---

• **ออกแบบรูปเล่ม จัดพิมพ์** บริษัท แลงแกวจ เซ็นเตอร์ แอนด์ แอดเวอร์ทีสเมนท์ จำกัด
โทร. 02 987 5532 โทรสาร. 02 987 4510 E-mail : language.ca@gmail.com

บทความในวารสารเล่มนี้ เป็นความเห็นส่วนตัวของผู้เขียนถือเป็นลิขสิทธิ์ของเภสัชกรรมสมาคมฯ ห้ามนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

Contents

ปีที่ 65 ฉบับที่ 4 / 2565 ตุลาคม - ธันวาคม 2565

**Pharmacy
Society**

พบกับข่าวคราวความเคลื่อนไหวในแวดวงเภสัชกรรมกันเช่นเคยในวารสาร "ยานำรู้" ฉบับส่งท้าย ลาที่ปีเสื่อเตรียมนับถอยหลังสู่ศักราชใหม่ พ.ศ.2566 พร้อมกันนะคะ

COVER STORY
บริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน)

19

35 ปีเสื่อทอง โควิดเริ่มลาจากแต่ทำไมยาขาดจากชั้นยาหายไปจากร้านยามากมาย??

4

Editor's Note

ภญ.ศศิมา อางสงคราม

9

Pharmacy Society

ภญ.ศศิมา อางสงคราม

19

สัมภาษณ์พิเศษ

บริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน)

ภญ.ศศิมา อางสงคราม

35

Ranya Academy

ปีเสื่อทอง โควิดเริ่มลาจากแต่ทำไมยาขาดจากชั้นยาหายไปจากร้านยามากมาย??

ภก.อุทัย สุขวิวัฒน์ศิริกุล

41

Communicative English for Pharmacists

ภญ.พ.ท.หญิง สมหญิง รัตน์สุขจิตต์

47

Pharma Chat

คนที่อยู่ในองค์กรของเราเป็นคนแบบไหน

ภญ.ณปภัช สุธัฒนาถพงษ์

59

ThaiYPGrow

Internet of Medical Things (IoMT)

กับการดูแลผู้ป่วยในร้านยา

ภก.ศักดิ์ดา เขียรไพศาล

63

CPE

● ความหลากหลายขององค์ประกอบทางเคมีและฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระจากชัน (propolis) ของชันโรง
ภก.ผศ.ดร.อาภา เพชรสัมฤทธิ์, ภก.กัณฑ์วัฒน์ ฤทธิ์เต็ม และภก.ผศ.ดร.บุญศิริศย์ วงศ์ศักดิ์

77

Executive's Talk

ภก.วิชา สุขุมาวาสี

Pharmacy Society

โดย :

ภญ. ศศิมา อาจสงคราม
ประธานฝ่ายประชาสัมพันธ์กิจกรรมสมาคมแห่งประเทศไทยฯ

พบกับข่าวคราวความเคลื่อนไหว
ในแวดวงเภสัชกรรมกันเช่นเคยใน
วารสาร “ยานำรู้”
ฉบับส่งท้าย ลาที่ปีเสือ
เตรียมนับถอยหลัง
สู่ศักราชใหม่ พค.2566
พร้อมกันนะคะ

คึกคักกันไม่เบาในช่วงปลาย
เดือนกันยายนที่ผ่านมา ในวันเภสัชกรโลก
(World Pharmacists Day) ปีนี้เป็นปีแรก
ในประวัติศาสตร์ ที่จัดงานวันเภสัชกรโลก
พร้อมกับสัปดาห์เภสัชกรรม (Pharmacy
Week) และการประชุมวิสามัญสมาคม
เภสัชกรรมชุมชน (ประเทศไทย) (สภช.)
ณ ไบเทคบางนา จึงมีพี ๑ น้องเภสัชกร
ทุกภาคีเครือข่ายวิชาชีพเภสัชกรรมจาก
ทั่วประเทศมาร่วมงานกันอบอุ่น หลังจาก
ที่จัดงานแบบ On Line กันมาหลายปี
ตั้งแต่เริ่มมีโควิดระบาด **ตอนนี้สถานการณ์**
เริ่มคลี่คลาย มีการปรับลดสถานะโควิด-
19 จากโรคติดต่ออันตราย เป็นโรคติดต่อ
ที่ต้องเฝ้าระวัง เป็นสัญญาณบอกว่าเรา
กำลังจะก้าวเข้าสู่ช่วง End of Covid-19
Pandemic สิ้นสุดสงครามโควิด-19 เสียที
หลังจากสู้รบกับโควิดมาตลอดระยะเวลา
กว่า 2 ปี ที่วิชาชีพเภสัชกรรมต้องเผชิญกับ
ความท้าทายมากมาย เพื่อปรับให้เข้ากับ
ยุคสมัย ให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด

สัปดาห์เภสัชกรรม
25-30 กันยายน 2565

WORLD PHARMACISTS DAY
25 September 2022

เภสัชกร ยึดมั่นอุดมการณ์
ในการประสานความร่วมมือกัน
เพื่อให้ประชาชนชาวไทย มีสุขภาพดี
โดยมุ่งมั่นที่จะทำให้การใช้จ่าย
มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย
ปราศจากปัญหา
จากการใช้จ่าย

**รวมพลัง
เภสัชกร
ร่วมสร้างโลก
แห่งสุขภาพะ**

สำหรับกิจกรรมวันเภสัชกรโลกและสัปดาห์เภสัชกรรมในปีนี้เกิดจากความร่วมมือระหว่างสภาเภสัชกรรม, เภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และทุกภาคีเครือข่ายสมาคม/องค์กรวิชาชีพเภสัชกรรม มีการจัดงานทั่วประเทศไทย เพื่อสร้างความตระหนักในบทบาทวิชาชีพเภสัชกรรมที่เป็นหนึ่งในกำลังสำคัญของระบบสาธารณสุขไทย

ปีนี้ งานส่วนกลางจัดที่ Central World ชั้น 7 ระหว่างวันที่ 23-25 กย.65 ภายในงานมีการให้บริการ ความรู้ คำแนะนำ ตอบข้อซักถาม และการจัดเสวนาในหัวข้อสำคัญ ๆ มากมาย ในส่วนจังหวัดอื่น ๆ ก็มีการจัดงานสัปดาห์เภสัชกรรมเช่นกันทั่วประเทศ เพราะเภสัชกรทุกคนมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางและนโยบายวิชาชีพเภสัชกรรม และวิชาชีพเภสัชกรรมจะเจริญก้าวหน้า แข็งแรง มั่นคง ยั่งยืน ก็ขึ้นอยู่กับพวกเรา เภสัชกรทุกคนที่จะช่วยกันยึดมั่นในจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเภสัชกรรม

แจ้งข่าวสำคัญ

สภาเภสัชกรรมประกาศแจ้งเตือนเภสัชกรที่เจตนาละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมในร้านยา (แขวนป้าย) ถือว่าเป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณ และเป็นมติให้เพิกถอนใบอนุญาตสูงสุดคือ **การพักใช้ใบอนุญาตผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม เป็นเวลา 2 ปี** และแจ้งไปยังหน่วยงานต้นสังกัด ส่งผลให้ไม่สามารถทำงานในหน้าที่เภสัชกรได้ ทั้งนี้ สภาเภสัชกรรมได้รับแจ้งเรื่องร้องเรียนหลายรายแล้ว และจะดำเนินการพิจารณาตามพยานหลักฐานที่ปรากฏอย่างจริงจัง **เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 เป็นต้นไป**

สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย) ขอส่งความห่วงใยไปถึงสมาชิกทุกท่าน และสนับสนุนให้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดอันจะทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของเภสัชกร และส่งเสริมให้เกิดสุขภาพที่ดีอย่างยั่งยืน

 (ภค.คอมสิน สไตงกูร)
 นายกสมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย)

www.thaihp.org   Thai HP   02-2499333

นับเป็นดีเดย์ เริ่มแล้ววันที่ 1 ตุลาคม 2565 สภาเภสัชกรรมเอาจริง ลงดาบเภสัชกรแขวนป้าย เจตนาละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ถือเป็นการทำผิดจรรยาบรรณ เพิ่มโทษสูงสุดพักใช้ใบอนุญาตผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม 2 ปี โดยจะมีการแจ้งไปยังหน่วยงานต้นสังกัดทำให้ไม่สามารถทำงานในหน้าที่เภสัชกรได้ ขอเชิญพี่น้องเภสัชกรทุกท่านร่วมมือร่วมใจสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้วิชาชีพ เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ป่วยไม่แขวนป้าย ร่วมเป็นเภสัชกรที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคมกันนะคะ

ท้ายนี้ ขอญาติ Gentle Remind
 พี่น้องเภสัชกรทุกท่าน ที่ต้องเก็บหน่วยกิตการศึกษา
 ต่อเนื่อง เหลือเวลาอีกไม่ถึง 1 เดือน
 ในปีนี้พี่น้องคนไหนยังเก็บหน่วยกิตไม่ถึง
 10 หน่วยกิต ต้องเร่งทำคะแนนสะสมกันหน่อย
 ในช่วงโค้งสุดท้ายนี้ อย่าลืมเข้าไปตรง
 สอบข้อมูล CPE ของท่านที่เวบไซต์ของ
 สภาเภสัชกรรม www.pharmacycouncil.org

พนักงานองค์การเภสัชกรรม

คว้ารางวัล “เพชรพิสดุ” ประจำปี 2565

จากสมาคมนักบริหารพิสดุแห่งประเทศไทย

ภญ.อังคณา จิตรรักนที ผู้อำนวยการกองจัดซื้อทั่วไป องค์การเภสัชกรรม และ น.ส.สุพิชชา วิสุทธิเทวินทร์ หัวหน้าแผนกจัดซื้อ 2 กองจัดซื้อทั่วไป ฝ่ายบริหารพิสดุและผลิตภัณฑ์ องค์การเภสัชกรรม ได้รับรางวัล “เพชรพิสดุ” ประจำปี 2565 จากสมาคมนักบริหารพิสดุแห่งประเทศไทย

สมาคมนักบริหารพิสดุแห่งประเทศไทย มอบรางวัล “เพชรพิสดุ” ประจำปี 2565 ให้กับ ภญ.อังคณา จิตรรักนที ผู้อำนวยการกองจัดซื้อทั่วไป ฝ่ายบริหารพิสดุและผลิตภัณฑ์ องค์การเภสัชกรรม ได้รับ “รางวัลผู้บริหารด้านการพิสดุดีเด่น” และ น.ส. สุพิชชา วิสุทธิเทวินทร์ หัวหน้าแผนกจัดซื้อ 2 กองจัดซื้อทั่วไป ฝ่ายบริหารพิสดุและผลิตภัณฑ์ องค์การเภสัชกรรม ได้รับ “รางวัลผู้ปฏิบัติงานด้านการพิสดุดีเด่น” โดยคณะกรรมการของสมาคมได้พิจารณาแล้วว่าผู้ที่ได้รับรางวัลเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ เอาใจใส่ ใฝ่เรียนรู้ มีวินัยในการทำงาน มีผลงานเด่นเป็นที่ประจักษ์ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถขับเคลื่อนงาน

ในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้บรรลุความสำเร็จ เป็นไปตามแผนงานและยุทธศาสตร์หลักขององค์กร รวมทั้งสามารถดูแลการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความขยัน หมั่นเพียร และสนใจใฝ่เรียนรู้ อีกทั้งยังมีการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถของตนอย่างต่อเนื่อง มีการปฏิบัติหน้าที่ให้คืบหน้าไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ ที่สำคัญยังเป็นแบบอย่างที่ดีของราชการหรือหน่วยงานของรัฐและสังคมอีกด้วย

ภญ.อังคณา จิตรภักดิ์ ผู้อำนวยการกองจัดซื้อทั่วไป ฝ่ายบริหารพัสดุและผลิตภัณฑ์ องค์การเภสัชกรรม กล่าวว่ ตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ ของตำแหน่งผู้อำนวยการกองจัดซื้อทั่วไป จึงทำให้มีส่วนร่วม ในการสนับสนุนภารกิจจัดหา สำรองทรัพยากรและส่งกำลังบำรุง กรณีการระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัส โควิด 2019 (โควิด 19)

ซึ่งเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย ตั้งแต่ ปี 2563 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งในระยะแรกการจัดหาวัคซีนฯ เป็นสถานการณ์เร่งด่วนที่ต้องเสริมภูมิคุ้มกันโรคให้แก่ บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขด้านหน้า ผู้มีโรคประจำตัว ประชาชนทั่วไป ซึ่งกองจัดซื้อทั่วไป เป็นผู้ร่วม ดำเนินการจัดซื้อและดำเนินพิธีการศุลกากรนำเข้าวัคซีนฯ ตั้งแต่ล็อตแรกที่เข้ามาในประเทศ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2564 รวมถึงกระทรวงสาธารณสุขยังมีนโยบายให้ องค์การฯ เป็นตัวแทนในการจัดซื้อวัคซีนทางเลือก

(โมเดอร์นา) มาจำหน่ายผ่านสถานพยาบาลเอกชน ซึ่งนอกจากวัคซีนแล้วยังมีการจัดหาฟาวิพิราเวียร์ เพื่อใช้รักษา โรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ด้วย อีกทั้งยังสามารถทำให้การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุขององค์การฯ มีการดำเนินงานอย่างโปร่งใส จัดทำขอบเขตของงานที่ชัดเจนและเปิดกว้าง ให้มีการเสนอราคาแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม และมีความเท่าเทียม

แนวทางการทำงานของตนนั้น ได้ดำเนินงานตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างบนหลักการของ พ.ร.บ.การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ที่ว่าคุ้มค่า โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตรวจสอบได้ ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานมาอย่างต่อเนื่องและเคร่งครัดเสมอมา การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างนั้นมีความสำคัญต่อองค์กร ต้องนำระเบียบพัสดุฯ มาขับเคลื่อนธุรกิจขององค์กร ให้สามารถตอบสนองต่องานนโยบาย งานประจำ และงานเร่งด่วนได้อย่างทัน ต่อเวลาและทันต่อสถานการณ์ และเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ ประชาชนสามารถเข้าถึงยาได้ ที่ผ่านมามีภาวะวิกฤติ การระบาดของโรคโควิด-19 องค์การฯ เป็นหน่วยส่งกำลังบำรุงทรัพยากรโควิดของประเทศ ตัวเองได้นำทีมงานพัสดุ เข้ามาดำเนินการในด้านการจัดซื้อ จัดหา เพื่อส่งกำลังบำรุงให้กับหน่วยสาธารณสุขให้ทันต่อความต้องการของผู้ป่วย ได้อย่างเร็วที่สุด

ด้าน น.ส.สุพิชชา วิสุทธิเทรินทร์ หัวหน้าแผนกจัดซื้อ 2 กองจัดซื้อทั่วไป ฝ่ายบริหารพัสดุและผลิตภัณฑ์ องค์การเภสัชกรรม กล่าวว่า ด้วยหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย ทำให้มีโอกาสได้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุดามงบลงทุนทั้งหมดของหน่วยงาน เช่น การจัดซื้อเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตยาและเวชภัณฑ์ เครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของยาและเวชภัณฑ์

รวมถึงครุภัณฑ์ทั่วไปที่ใช้ในองค์การ งานจ้างซ่อม งานเช่า งานจ้างก่อสร้าง งานจ้างที่ปรึกษา และงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง ที่สำคัญได้ปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุดามงบลงทุนให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการจัดซื้อจัดจ้างเป็นขั้นตอนเริ่มต้นที่มีความสำคัญส่งผลกระทบต่อ การเบิกจ่ายงบประมาณของหน่วยงาน

นอกจากนี้ ยังได้ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโครงการต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อองค์กรและประเทศ ซึ่งรับผิดชอบดูแลตั้งแต่เริ่มกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำรายงานขอซื้อขอจ้าง การแก้ไขปัญหา และได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการจัดซื้อ ตลอดจนได้ผู้ชนะการจัดซื้อจัดจ้างหรือผู้ที่ได้รับการคัดเลือกมาลงนามในสัญญา ซึ่งหากดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโครงการเหล่านี้ได้เร็ว จะทำให้การบริหารสัญญา และการตรวจรับพัสดุเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ทำให้เกิดผลดีต่อองค์กรและภาคประชาชน

COVER STORY

บทสัมภาษณ์โดย : ญุ.ศศิมา อางสงคราม
บริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน)

“ จากความฝันเล็กๆ
ของเหล่าเภสัชกรที่อยากจะมีร้านขายยา
เป็นของตนเองอย่างเต็มรูปแบบ ”

CHUMCHON

วันนี้ กองบรรณาธิการวารสาร “ยาน่ารู้” ขอนำท่านผู้อ่านมาทำความรู้จักกับธุรกิจผลิตและจำหน่าย ยาและเวชภัณฑ์ ที่ได้รับการกล่าวขานว่าเป็น “ตำนาน” ของการเริ่มต้นธุรกิจโรงงานผลิตยาที่มีเภสัชกรเป็นเจ้าของ ดำเนินงานโดยเภสัชกร และเพื่อเภสัชกรอย่างแท้จริง โดยมีจุดเริ่มต้นจากการรวมตัวกันของเภสัชกร 10 ท่าน ตั้งใจให้เป็นธุรกิจที่สามารถผลิตยาและเวชภัณฑ์ให้เพื่อนสมาชิกที่เป็นร้านยาทั่วประเทศไทยอย่างทั่วถึง ในราคายุติธรรม ชื่อของ บริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน) จึงเป็นตำนานเล่าขานหนึ่งเดียวของธุรกิจยาและเวชภัณฑ์ของไทย ที่มีเหล่าเภสัชกรเป็นเจ้าของธุรกิจ มีผู้ถือหุ้นเป็นเภสัชกรจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย จวบจนถึงปัจจุบัน คณะผู้บริหารฯ ได้สานต่อเจตนารมณ์ของคณะผู้ก่อตั้ง ทำให้บริษัทมีการเติบโตอย่างไม่หยุดยั้ง แม้ว่าจะต้องเผชิญกับมรสุมครั้งแล้ว ครั้งเล่า แต่ด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของเพื่อนร่วมวิชาชีพ จับมือกันเหนียวแน่นฟันฝ่าทุกอุปสรรค เติบโตแข็งแกร่ง เป็นผู้นำตลาดยาและเวชภัณฑ์ของไทยมานานเกือบ 4 ทศวรรษ (บริษัทฯ จะมีอายุครบ 40 ปี ใน พ.ศ.2566 นี้)

แขกรับเชิญของเราในวันนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีความผูกพัน และเป็นกำลังสำคัญที่ทำให้บริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน) เติบโตอย่างมั่นคงจนถึงวันนี้ นับเป็นโอกาสดียิ่งที่กองบรรณาธิการวารสาร “ยาน่ารู้” ได้รับเกียรติจาก **ภก.ประสิทธิ์ พนาพิศาล** ประธานกรรมการ บริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน), **ภก.ภาสิต ยศวัฒน์** อดีตประธานบริษัท ฯ (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา), **ภก.ดร.ประศาสน์ เจริญพานิช** อดีตประธานบริษัทฯ (ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ที่ปรึกษา) และ**ภก.สุรัชย์ เรืองสุขศิลป์** กรรมการผู้จัดการ บริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน) มาบอกเล่าเรื่องราวของบริษัทฯ ที่สร้างความสุข ความทรงจำได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด การพูดคุยของเราในวันนี้จึงเต็มไปด้วยรอยยิ้ม มิตรภาพ และความทรงจำที่แม้จะผ่านระยะเวลายาวนาน แต่ยังคงแจ่มชัดอยู่ในความทรงจำในความรัก สามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพที่ร่วมอุดมการณ์ บุกบั่น ฟันฝ่าจนนำพาธุรกิจเติบโตใหญ่ ได้จนถึงปัจจุบัน

➤ **ย้อนเวลากลับไปในปี พ.ศ.2511** นับตั้งแต่เริ่มมีการประกาศใช้ พรบ.ยา พ.ศ. 2510 ฉบับแรก ทำให้เภสัชกรเป็นเจ้าของและผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมได้อย่างเต็มภาคภูมิในสมัยนั้น เภสัชกรที่จบการศึกษาแล้ว ต่างก็ใฝ่ฝันที่จะได้เป็นเจ้าของร้านขายยาเต็มรูปแบบ จึงพากันเริ่มต้นธุรกิจเปิดร้าน ขายยาในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยมีขนาดร้านยาน้อยใหญ่ ตามกำลังเศรษฐกิจของแต่ละคน

ปี พ.ศ.2517 เภสัชกรหลายคนได้ร่วมกันก่อตั้ง **กลุ่มเภสัชกรชุมชน** โดยอยู่ในสังกัดของเภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทยฯ **ต่อมาในปี พ.ศ.2518** ภก.วัลลภ วิริยางกูร ซึ่งเป็นประธานกลุ่มเภสัชกรชุมชนในปีนั้น ได้ริเริ่มกิจกรรมเป็นผู้ขายส่งยา (ยี่เป็ด) เพื่อให้บริการแก่สมาชิกของกลุ่มฯ ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงมีความเห็นตรงกันว่าควร จะร่วมมือกันก่อตั้งบริษัทผลิตยา ซึ่งเป็นของเภสัชกรร่วมกันเพื่อให้บริการสมาชิกเภสัชกรทุกคนที่มีร้านขายยา

ต่อมาในปี พ.ศ.2526 ประธานกลุ่มเภสัชกรชุมชนในขณะนั้นคือ ญญ.สุขสงบ บัวสรวง ได้ร่วมกับเภสัชกรหลาย ท่านจดทะเบียนก่อตั้งบริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด ขึ้นในเดือนกรกฎาคม 2526 (ทะเบียนบริษัทเลขที่ 1480/2526) โดยมีสำนักงานชั่วคราวอยู่ที่ร้านรัตนเวช ของ ภก.นิกร คุปรัตน์ **ดังมีรายนามผู้ร่วมก่อตั้งบริษัท 10 ท่านดังนี้**

1. ญญ.สุขสงบ	บัวสรวง	ประธานกรรมการ
2. ญญ.จิตสมาน	กิติริ	รองประธานกรรมการ
3. ภก. ประศาสน์	เจริญพานิช	กรรมการผู้จัดการ
4. ภก. นิกร	คุปรัตน์	เหรัญญิก
5. ภก. บุญทอง	คำทองวิจิตร	กรรมการ
6. ภก. ภาษิต	ยศวัฒน์	กรรมการ
7. ภก. โรจน์	หลิวจุลศจรรย์	กรรมการ
8. ภก. เกரியไกร	เพ็งชะตา	กรรมการ
9. ภก. อภิชัย	ฉวีกุลรัตน์	กรรมการ
10. ภก. อุทัย	มงคลนิത്യ	กรรมการ

ท่านเหล่านี้ คือ ผู้ร่วมก่อตั้งชุดแรกในประวัติศาสตร์ ที่ลงขันกันด้วยเงินลงทุนในหุ้น 10 หุ้นๆ ละ 1 ล้านบาท รวมเป็นทุนก่อตั้งบริษัท 1 ล้านบาท ต่อมาได้เสนอขายหุ้นเพื่อก่อตั้งโรงงานผลิตยาในวงเงิน 10 ล้านบาท โดยเสนอ แก่บรรดาเภสัชกรชุมชนในขณะนั้น รวมทั้งเภสัชกรทุกสาขา อาทิเช่น อาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ, เภสัชกร ฝ้ายผลิตในโรงงานยา, เภสัชกรการตลาด, เภสัชกรโรงพยาบาล ฯลฯ จนสามารถรวบรวมเงินได้ครบ 10 ล้านบาทในปี พ.ศ.2527

เมื่อได้ทุนทรัพย์ครบตามเป้าหมายแล้ว แผนการสร้างโรงงานอย่างเป็นทางการจึงเริ่มต้นขึ้น โดยลำดับแรกคือ การมองหาทำเลของโรงงานใหม่ คณะกรรมการบริษัทได้ออกตระเวนหาซื้อที่ดินหลายๆ แห่งในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จนมีการตัดสินใจซื้อที่ดินบริเวณซอยวัดคูบอน ถนนรามอินทรา กม.8 โดยลึกเข้าไปจากถนนใหญ่ประมาณ 400 เมตร เป็นที่ดินจำนวน 4 ไร่ 33 ตารางวา ราคาเฉลี่ยตารางวาละ 1,750 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 2.87 ล้านบาทเศษ

จากนั้นก็มีการถมที่, ทำถนนเข้าโรงงาน, ทำรั้วอิฐบล็อกและก่อสร้างโรงงานโดยการประกวดราคา เมื่อได้ผู้รับ
 เหมมาแล้วมีการทำพิธีลงเสาเอก เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2528 โดย ภก.เล็ก กรณศ เป็นผู้ทำพิธีให้โรงงานผลิต
 ยาก่อสร้างด้วยเงินประมาณ 5 ล้านบาทในขณะนั้น และแล้วเสร็จประมาณเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2529 ถือเป็นจุดเริ่ม
 ต้นพร้อมอาคารผลิตยาอย่างเป็นทางการของบริษัทฯ โดย คณะกรรมการในปี พ.ศ.2529 ประกอบด้วยกรรมการจำนวน
 15 ท่าน ดังนี้

1. ภญ.สุขสงบ	บัวสรวง	ประธานกรรมการ
2. ภก. ประศาสน์	เจริญพานิช	กรรมการผู้จัดการ
3. ภก. นิกร	คุปรัตน์	รองประธานฯ
4. ภก. บุญทอง	คำทองวิจิตร	รองประธานฯ
5. ภก. ภาชิต	ยศวิน	รองประธานฯ
6. ภก.พิชัย	จู่วะเศรษฐกุล	กรรมการ
7. ภก.สุรศักดิ์	ตั้งเสงี่ยมวิสัย	กรรมการ
8. ภญ.กิจนเวช	เหลื่องชวพงศ์	กรรมการ
9. ภก. เกரியไกร	เพ็งชะตา	กรรมการ
10. ภก.ประสิทธิ์	พนาพิศาล	กรรมการ
11. ภก.สุวัฒน์	สินสูงศ์	กรรมการ
12. ภก.วิสุทธิ์	สุรียาภิววัฒน์	กรรมการ
13. ภก.คทา	บัณฑิตานุกุล	กรรมการ
14. ภญ.อรวรรณ	จิตรวณิช	กรรมการ
15. ภก.อภิชัย	ฉวีกุลรัตน์	กรรมการเลขานุการ

โดยมีนายเอื้อ บัวสรวง เป็นที่ปรึกษากฎหมาย, ภก.พท.สามารถ อังศุสิงห์ เป็นที่ปรึกษาวิชาชีพ ต่อมากิจการ
 เริ่มขยายมากขึ้น จึงต้องการเงินลงทุนเพิ่มขึ้น เพื่อมาขยายโรงงาน ซื้อเครื่องมือผลิตยาเพิ่มขึ้น, ซื้อเครื่องมือวิเคราะห์
 ยาเพิ่มขึ้น ฯลฯ คณะกรรมการได้มีมติขายหุ้นเพิ่มทุน จาก 10 ล้านบาทเป็น 15 ล้านบาท ในปี พ.ศ.ส่งผลให้บริษัทฯ
 ได้จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชน ลำดับที่ 21 ของประเทศไทย

บริษัทฯ จดทะเบียนตำรับยาตำรับแรก ตอนสิ้นปี พ.ศ.2529 คือ ยาพาราเซตามอลเม็ด 500 มก. ทะเบียนเลข
 ที่ 1A2135/29 ถัดมาในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2529 จึงเริ่มต้นเดินเครื่องผลิตยาตำรับแรกของบริษัทฯ

ในยุคเริ่มต้น บริษัทฯ มียอดขายเดือนละ 1 ล้านบาท ครั้งแรกในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2532 มียอดขายก้าวกระโดด เพราะเพียง 4 เดือนให้หลัง คือในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2532 ก็มียอดขายยาเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า คือเดือนละ 2 ล้านบาท ในปีนั้นมี ภก.เกรียงไกร เพ็งชะตา เป็นผู้จัดการบริษัท ภก.พิพัฒน์ จึงพัฒนา-ปรีชา เป็นผู้จัดการฝ่ายขาย ในปี พ.ศ.2532 มียอดขายยาบริษัทประมาณปีละ 9 ล้านบาท และยังมีรายได้จากการขายส่งยา (ยี่ปี่ว) อีกประมาณปีละ 45 ล้านบาท รวมยอดขายตลอดปี พ.ศ.2532 อยู่ที่ 54 ล้านบาท

ต่อมาในปี พ.ศ.2535 บริษัทได้เสนอขายหุ้นเพิ่มทุนอีก 5 ล้านบาท (ห้าหมื่นหุ้น) โดยขายผู้ถือหุ้นเดิมหุ้นละ 100 บาท สี่หมื่นหุ้น ผู้ถือหุ้นใหม่หุ้นละ 150 บาท หนึ่งหมื่นหุ้น โดยเสร็จสิ้นการชำระค่าหุ้นภายในเดือนกันยายน พ.ศ.2535 เป็นที่เรียบร้อย และคณะกรรมการได้มีมติเลิกกิจกรรมขายยาปีวตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

รายชื่อคณะกรรมการบริษัทในปี พ.ศ. 2535 ได้แก่

1. ภก. ประศาสน์	เจริญพานิช	ประธานกรรมการ
2. ภก. นิกร	คุปรัตน์	รองประธานฯ
3. ภก. บุญทอง	คำทองวิจิตร	รองประธานฯ
4. ภก.สุรศักดิ์	ตั้งเสียมวิสัย	กรรมการเลขานุการ
5. ภก.คทา	บัณฑิตานุกุล	กรรมการ
6. ภก.สุชาติ	นวลละออง	กรรมการ
7. ภก.บรรจง	วิทย์วิรัชศักดิ์	กรรมการ
8. ภก.กึ่ง	กสิภรณ์	กรรมการ
9. ภก.วรชัย	เกียรติทองขจร	กรรมการ
10. ภก.วิเชียร	คุตตวัส	กรรมการ
11. ภก.วิวัฒน์	ชัยวัฒน์เมธิน	กรรมการ
12. ภก.ไชยเสน	พิศาลวาเลิศ	กรรมการ
13. ภญ.จงจิต	อริยประยูร	กรรมการ
14. ภก.รุ่งโรจน์	นภาอัมพร	กรรมการ
15. นายเจริญ	จำงมล	กรรมการ

นับตั้งแต่บริษัทเริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ.2529 เป็นต้นมา มีเพียงปีแรกเท่านั้นที่บริษัทมีกำไรจากดอกเบียเงินฝาก ซึ่งยังลงทุนไม่หมดในการก่อสร้างโรงงาน หลังจากนั้นมาผลประกอบการในระยะเริ่มต้น จะเป็นการขาดทุนตลอดเพราะยังไม่มีขายมากพอถึงจุดคุ้มทุน บริษัทเริ่มทำกำไรในสิ้นปี พ.ศ.2534 ผลประกอบการมีกำไร 1.66 ล้านบาท หลังจากนั้นบริษัทก็เริ่มมีกำไรทุกปี ปีละ 1-2 ล้านบาทเศษ แต่ยังไม่มีการจ่ายเงินปันผล เพราะยังมีขาดทุนสะสมอยู่จนสิ้นปี พ.ศ.2537 ถึงเริ่มมีการจ่ายเงินปันผลเป็นครั้งแรก โดยจ่ายปันผลหุ้นละ 13 บาท

ในปี พ.ศ.2538 บริษัทมีกำไรตอนสิ้นปีอยู่ที่ 1.43 ล้านบาท แต่ยังไม่มีการกู้เงินธนาคารเป็นจำนวนมากพอสมควร ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นมีมติไม่จ่ายเงินปันผลในปีนั้น หลังจากนั้นเริ่มจากปี พ.ศ.2539 เป็นต้นไป บริษัทมีกำไรทุกปี และมีการจ่ายเงินปันผลทุกปี ทำให้ชื่อเสียงและความมั่นคงของบริษัทได้รับการสนับสนุนจากภักซกรทั้งหลายโดยทั่วไป

ต่อมาในปี พ.ศ.2543 บริษัทได้เสนอขายหุ้นเพิ่มอีก 30 ล้านบาท (3 แสนหุ้น) โดยที่ประชุมผู้ถือหุ้นอนุมัติให้ขายแก่ผู้ถือหุ้นเดิม 2 แสนหุ้นในราคาหุ้นละ 100 บาท และแก่ผู้ถือหุ้นใหม่ (เภสัชกรร้านยา-ลูกค้าบริษัท) จำนวน 1 แสนหุ้นในราคาหุ้นละ 150 บาท ในครั้งนั้นมีผู้ถือหุ้นเดิมซื้อหุ้นประมาณ 150,000 หุ้น และผู้ถือหุ้นใหม่ซื้อหุ้นประมาณ 50,000 หุ้น รวมเป็น 2 แสนหุ้น จึงทำให้มีหุ้นเหลืออยู่ 1 แสนหุ้น ซึ่งสามารถชะลอการขายไปจนกว่าจะถึงเวลาที่เหมาะสมต่อไป

ในปี พ.ศ.2544 บริษัทฯ ได้นำเงินจากการขายหุ้นเพิ่มทุนได้นำมาก่อสร้างตึก 4 ชั้น ราคาก่อสร้างประมาณ 5 ล้านบาท เชื่อมต่อระหว่างอาคารผลิตยาหลังเดิมกับอาคารสำนักงานซึ่งใช้เป็นคลังสินค้าของบริษัท เป็นอาคารผลิตยาน้ำและบรรจุยาได้สะดวกรวดเร็วและพอเหมาะกับการผลิตที่เพิ่มขึ้น โดยคณะกรรมการบริษัทได้ตั้งชื่อว่า **“อาคารเอื้อสุข”** เพื่อเป็นเกียรติแก่นายเอื้อ บัวสรวง ที่ปรึกษากฎหมาย และภญ.สุขสงบ บัวสรวง ประธานกรรมการคนแรกของบริษัทชุมชนฯ โดยทำพิธีเปิดอาคารเมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ.2545

ต่อมาในปี พ.ศ.2545 ภก.ประศาสน์ เจริญพานิช ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริษัทตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 เป็นต้นมาได้ขอร่างมือจากการรับตำแหน่งประธานกรรมการบริษัท โดยมี ภก.ภาชิต ยศวัฒน์ เข้ามารับช่วงต่อดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริษัทฯ ในเวลานั้น บริษัทฯ ได้ก่อตั้งมาครบ 16 ปีพอดี โดยเมื่อแรกที่ก่อตั้งบริษัทและมีทุนดำเนินการ 10 ล้านบาทนั้น ได้ความร่วมมือของเพื่อนพี่น้องร่วมวิชาชีพหลายท่าน อาทิ ภก.ประศาสน์ เจริญพานิช, ภก.นิกร คุปรัตน์, ภก.บุญทอง คำทองวิจิตร และ ภก.ภาชิต ยศวัฒน์ ที่ได้เสียสละทั้งกำลังกาย กำลังปัญญา ควบคุมดูแลการสร้างโรงงาน ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยมีภก.ประศาสน์ เป็นผู้ออกแบบอาคารผลิตยาของบริษัทด้วยตนเอง นอกจากนั้นทั้ง 4 ท่าน ได้ช่วยกันซื้อหาเครื่องมือ เครื่องจักรในการผลิตยา ในราคาประหยัด แต่สามารถใช้งานได้ดี เพราะบริษัทมีทุนน้อย จนบริษัทสามารถผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มาจนกระทั่งทุกวันนี้ รายงานคณะกรรมการในปี พ.ศ.2545 มีดังนี้

1. ภก.ภาชิต	ยศวัฒน์	ประธานกรรมการ
2. ภก.นิกร	คุปรัตน์	รองประธานฯ
3. ภก.ประสิทธิ์	พนาพิศาล	รองประธานฯ
4. ภก.สุชน	พัฒนปรีชากุล	กรรมการ
5. ภญ.บุปผา	รอดเสียงล้ำ	กรรมการเลขานุการ
6. ภก.นภดล	ปัญญาวุฒิไกร	กรรมการ

7. ภก.บุญนะ	บุญประกอบ	กรรมการ
8. ภก.สุรัชย์	เรืองสุขศิลป์	กรรมการ
9. ภก.ปราโมทย์	ตันวัฒนะ	กรรมการ
10. ภญ.ดร.รุ่งเพชร	สกุลบำรุงศิลป์	กรรมการ
11. ภก.อภิชัย	ฉวีกุลรัตน์	กรรมการ
12. ภก.รุ่งโรจน์	นภาอัมพร	กรรมการ
13. ภก.เรืองเดช	ใจดี	กรรมการ
14. ภก.บรรยง	วิทย์วิรัชศักดิ์	กรรมการ
15. ภก.ทวีพงษ์	เทียมสุวรรณ	กรรมการ

ในปี พ.ศ.2547 คณะกรรมการบริษัท ซึ่งมี ภก.ภาชิต ยศวัฒน์ เป็นประธานได้มีมติโดยที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นให้นำหุ้นที่ยังเหลืออยู่ 1 แสนหุ้น เสนอขายแก่ผู้ถือหุ้นเดิมและผู้ถือหุ้นใหม่โดยเฉลี่ยกันไปตามสัดส่วนที่เหมาะสม โดยจัดสรรตามหุ้นที่จองเข้ามา ทำให้บริษัทชุมชนฯ มีทุนจดทะเบียน 50 ล้านบาท ในเดือนกันยายน พ.ศ.2547 นี้เอง และในปีนี้ ยังได้มีการปรับรูปแบบโลโก้บริษัท ซึ่งแต่เดิมออกแบบโดยคุณดิเรกซึ่งเป็น Artist ของบริษัท Spa Advertising บริษัทฯ ใช้โลโก้นี้มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2526

ระหว่างปี พ.ศ.2548 คณะกรรมการบริษัท มีมติให้สร้างตึกที่ทำการบริษัทตรงบริเวณเนื้อที่ด้านหน้าของบริษัท ติดถนนคูบอน โดยเป็นอาคารทันสมัยสูง 6 ชั้น มีพื้นที่ใช้สอยประมาณ 2,300 ตารางเมตร การก่อสร้างนี้มีการประกวดราคา 3 ราย แล้วคัดเลือกบริษัทก่อสร้างที่ดีที่สุด ในวงเงินประมาณ 23 ล้านบาท เมื่อรวมค่าลิฟท์, ค่าเครื่องปรับอากาศ และค่าตกแต่งภายในแล้ว จะตกประมาณ 29-30 ล้านบาท คาดว่าการก่อสร้างจะแล้วเสร็จพร้อมเปิดดำเนินการได้ในปลายปี พ.ศ.2549

จากปี พ.ศ.2537 ที่มีการจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้นเป็นปีแรกนั้น บริษัทมียอดขายยาประมาณ 61 ล้านบาท **ต่อปีจนในปี พ.ศ. 2539** มียอดขาย 83 ล้านบาท มีผลกำไรในปีนั้น 3 ล้านบาท จึงมีการจ่ายเงินปันผลมาเรื่อย ๆ ดังนี้คือ

ปี พ.ศ. 2537	จ่ายเงินปันผลหุ้นละ	13.00 บาท
ปี พ.ศ. 2538	เว้น	
ปี พ.ศ. 2539	จ่ายเงินปันผลหุ้นละ	12.50 บาท
ปี พ.ศ. 2540	จ่ายเงินปันผลหุ้นละ	7.50 บาท
ปี พ.ศ. 2541	จ่ายเงินปันผลหุ้นละ	4.00 บาท
ปี พ.ศ. 2542	จ่ายเงินปันผลหุ้นละ	20.00 บาท
ปี พ.ศ. 2543	จ่ายเงินปันผลหุ้นละ	8.00 บาท
ปี พ.ศ. 2544	จ่ายเงินปันผลหุ้นละ	12.50 บาท
ปี พ.ศ. 2545	จ่ายเงินปันผลหุ้นละ	12.50 บาท
ปี พ.ศ. 2546	จ่ายเงินปันผลหุ้นละ	10.00 บาท
ปี พ.ศ. 2547	จ่ายเงินปันผลหุ้นละ	10.00 บาท

บริษัท ชุมชนเกษตรกรรม จำกัด (มหาชน) กำลังรุดไปข้างหน้าเรื่อย ๆ ปี พ.ศ.2548 มียอดขายอยู่ที่ 121 ล้านบาท พร้อมกับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามยุคสมัย เป็นอนุสรณ์แห่งความสามัคคีของ เกษีกรทุกหมู่เหล่าที่มีวิสัยทัศน์แตกต่างกัน แต่พวกเราสามารถหล่อหลอมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อดำรงวิชาชีพเกษตรศาสตร์ให้วัฒนาถาวรตลอดไป

บริษัท ชุมชนเกษตรกรรม จำกัด (มหาชน) ได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้ผลิตยาให้กับองค์กรที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก โดยมีนโยบายหลักที่สำคัญ คือ การผลิตยา **“ยาดี คุณภาพมาตรฐาน”** บริษัทจึงให้ความสำคัญในการเลือกสรรแหล่งวัตถุดิบที่มีคุณภาพดี เข้มงวดทุกกระบวนการผลิต โดยมีวิสัยทัศน์ มุ่งสู่การเป็นองค์กรวิชาชีพ ที่มุ่งมั่นผลิตและจัดจำหน่ายเวชภัณฑ์ที่มีคุณภาพเพื่อประโยชน์แก่เกษีกรทุกสาขา **โดยมีการกำหนดเป็นเป้าหมาย 3 ประการคือ**

1. เกษีกรทุกสาขาได้รับการสนับสนุนและการส่งมอบเวชภัณฑ์ที่มีคุณภาพ
2. สร้างกำไรให้องค์กร
3. เสริมสร้างภาพลักษณ์ให้องค์กรโดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ภายใต้ันโยบายคุณภาพที่จะมุ่งมั่นพัฒนาระบบบริหารคุณภาพ เพื่อให้บรรลุผลผลิตที่ได้มาตรฐานสากล, เสริมสร้างคุณภาพของบุคลากร โดยพัฒนาและเพิ่มศักยภาพในทุก ๆ ด้าน ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในด้านคุณภาพ ราคา บริการ และผลิตภัณฑ์ใหม่

ปัจจุบัน ปี พ.ศ.2565 บริษัทฯ มีทุนจดทะเบียนทั้งสิ้น 140 ล้านบาท และเป็นบริษัทายรายแรกและรายเดียวในประเทศไทยที่เป็น **บริษัทมหาชน** โดยที่ไม่มีใครเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ที่จะผูกขาดอำนาจในการบริหาร

บริษัทฯ เป็นผู้นำในการตลาดร้านยาที่มีเกษีกรเป็นเจ้าของ โดยผลิต และจำหน่ายเวชภัณฑ์ที่มีคุณภาพระดับสากล ให้กับร้านยาของเกษีกรชุมชน โรงพยาบาล และองค์การเกษีกรกรรม ในราคายุติธรรม โดยมีตราสินค้า (Brand) ของตนเอง มีการผลิตยาออกสู่ตลาดมากกว่า 100 รายการ และยังมียาที่อยู่ระหว่างการวิจัยและพัฒนาอีกเป็นจำนวนมาก โดยมีเป้าหมายที่จะผลิตยาใหม่ออกสู่ตลาดไม่น้อยกว่า 30 รายการต่อปี รวมทั้งจะขยายประเภทของการผลิตภัณฑ์จากยาแผนปัจจุบันไปสู่ผลิตภัณฑ์เวชสำอางอีกด้วย

(อ้างอิงจากประวัติของบริษัทฯที่เรียบเรียงโดย ภก.สุรศักดิ์ ตั้งเสงี่ยมวิสัย เลขานุการคณะกรรมการปี พ.ศ.2530 – 2544)

บริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน)

ได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้ผลิตยา ให้กับองค์กรที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก

โดยมีนโยบายหลักที่สำคัญ คือ การผลิตยา

“ยาดี คุณภาพมาตรฐาน”

บริษัทจึงให้ความสำคัญในการเลือกสรรแหล่งวัตถุดิบที่มีคุณภาพดี

เข้มงวดทุกกระบวนการผลิต

ภญ.ศศิมา : อยากให้ช่วยแนะนำตัวเอง และเล่าให้ฟังว่า พี่สุรัชย์ได้เข้ามาทำงานที่ บริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน) ตั้งแต่เมื่อไร และบริษัทฯ มีประวัติความเป็นมาอย่างไรคะ

ภก.สุรัชย์ : ผม ภก.สุรัชย์ เรื่องสุขศิลป์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ของเรามีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจและเป็นตำนานที่สามารถเล่าขานได้อย่างไม่รู้จบ อย่างที่ทุกท่านทราบกันดีว่าเรามีจุดเริ่มต้นที่ไม่เหมือนใคร เพราะจุดเริ่มต้นของบริษัทฯ เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของเภสัชกร 10 คน ที่มีเป้าหมายเดียวกัน คือการสร้างโรงงานผลิตยาและเวชภัณฑ์ที่มีคุณภาพมาตรฐานทัดเทียมโรงงานในต่างประเทศ เพื่อผลิตยาที่ดีมีคุณภาพที่พี่ ๆ น้อง ๆ เภสัชกรทั้งหลายให้ความเชื่อถือ สามารถซื้อได้ในราคาที่เป็นธรรม ทั้งยังสามารถทดแทนการนำเข้ายาจากต่างประเทศ ช่วยทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงทางยามากยิ่งขึ้น

ผมเข้ามารับช่วงในการบริหารจัดการปรับปรุงบริษัทเริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 มาถึงขณะนี้ปัจจุบันนับรวมได้ 20 ปีพอดี

ภญ.ศศิมา : 20 กว่าปีที่แล้วที่พี่สุรัชย์เข้ามาบุกเบิกเขียน จับเคลือบกลยุทธ์ต่าง ๆ ให้บริษัทฯ เติบโตผ่านวิกฤตครั้งใหญ่มาได้อย่างสวยงาม กราบมาว่าตอนที่พี่สุรัชย์เข้ามาเป็นช่วงที่บริษัทฯ กำลังประสบปัญหา พุดง่าย ๆ ว่าคงไม่มีใครอยากมาทำงานในขณะที่ยังต้องประสบปัญหาอย่างหนัก เรียกว่าภารกิจสำคัญคือ เข้ามาเพื่อแก้ไขปัญหาลงจริง ๆ

ภก.สุรัชย์ : ใช่แล้วครับ ถ้าย้อนเวลากลับไปประมาณ 20 ปีที่แล้ว ตอนที่มาทำหน้าที่เป็นผู้บริหารองค์กร ในเวลาที่องค์กรประสบปัญหาอย่างหนักในเวลานั้น จนทุกคนยอมรับว่าเป็นช่วงที่ตกต่ำที่สุดนับตั้งแต่ก่อตั้ง สาเหตุเกิดจากปัญหาภายในองค์กร ซึ่งส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการทำงานของพนักงานทุกคน นับเป็นโจทย์ที่ยากและท้าทายสำหรับการกอบกู้วิกฤตศรัทธาเพื่อให้องค์กรเดินหน้าต่อ

กญ.ศศิมา : แล้วในวันนั้น เราแก้ปัญหาอย่างไรคะ

กญ.สุรัช : ตั้งแต่วันแรกที่เข้ามาทำงานที่นี่ ผมใช้วิธีทำความเข้าใจกับพนักงานภายในองค์กรสร้างความไว้วางใจว่าเราจะมุ่งมั่นทำสิ่งที่ดีที่สุดให้กับองค์กร และต้องอาศัยทุกคนช่วยกันร่วมแรงร่วมใจ ประสานสรรพกำลังของทุกคนทำให้โรงงานยาแห่งนี้ เป็นเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงทุกชีวิตในองค์กร ทุกคนต้องทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด เริ่มจากการปรับปรุงโรงงาน ยกกระดับมาตรฐานเพื่อเตรียมพร้อมรองรับการเติบโต ควบคู่ไปกับการปฏิรูปองค์กรในทุก ๆ ฝ่าย ปรับระบบการขาย การตลาด การเงินและระบบบัญชีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถเชิงการแข่งขันในทุก ๆ ด้านให้ทัน และรุดหน้า

เพื่อชดเชยช่วงเวลาที่ยังคงได้รับผลกระทบจนต้องชะลอกิจกรรมทางธุรกิจต่าง ๆ ไปเป็นเวลานานเนื่องจากปัญหาภายในองค์กร

ผมเชื่อว่าไม่มีอะไรที่เป็นไปไม่ได้ หากเราได้ทำในสิ่งที่เราเชื่อมั่นและวางแผนอย่างดี ในที่สุดบริษัทฯ สามารถเจริญเติบโตอย่างก้าวกระโดด จนพลิกกลับมามีชื่อเสียงเป็นที่สนใจในวงการยาอีกครั้ง นี่เป็นความภาคภูมิใจของทุกคน และสิ่งทีน่บว่าเป็นความสำเร็จอีกอย่างหนึ่งขององค์กร คือ การที่ลูกค้าคือร้านยาทั่วประเทศให้ความไว้วางใจ ได้รับความเชื่อถือ ว่า บริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน) เป็นโรงงานผลิตยาที่ถูกต้องตามหลักการทางเภสัชกรรมโดยคำนึงถึงคุณภาพมาตรฐาน ประสิทธิภาพ ความปลอดภัย ในราคาที่จับต้องได้ ไม่ผลิตยาซึ่งมีโอกาสสูงเสี่ยงในการนำไปใช้ในทางที่ผิด มุ่งเน้นคุณภาพในการผลิต ควบคู่ไปกับการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ลูกค้าจึงช่วยกันสนับสนุนสินค้าของเราทำให้ธุรกิจเติบโตอย่างต่อเนื่อง

กญ.ศศิมา : จากวันแรก ถึงวันนี้ อะไรที่เรายึดถือ และถ่ายทอดต่อ ๆ กันมา นับตั้งแต่เกสัชกรผู้ก่อตั้งในยุคแรก จนถึงปัจจุบัน การสืบสานตำนานเหล่านี้ให้คงอยู่ตลอดไป เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป ทำอย่างไร ให้เราสามารถยึดถือ Core Value นี้ไว้ให้ยั่งยืนยาวนานตลอดไป สมดังเจตนารมณ์ของเกสัชกรรุ่นพี่ ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งบริษัทฯ ค่ะ

กญ.สุรัช : สิ่งทีเกสัชกรรุ่นหลังต้องยึดมั่นอยู่เสมอ นั่นคือ การสืบสานรักษา Core Value ทีเกสัชกรรุ่นพี่ผู้ก่อตั้งบริษัทฯ ได้ริเริ่มไว้ เป็นสิ่งที่เรายึดถือ และถ่ายทอดต่อ ๆ กันมา นั่นคือ การทีเรามุ่งมั่นทีความเป็นพี่เป็นน้อง ให้เกียรติและรับฟังรุ่นพี่ ยึดมั่นในหลักความสามัคคีเนวิวิชาชีพ มากกว่าการแข่งขันชิงดีชิงเด่น เราปลูกฝังให้เกสัชกรทีได้มาทำงานอยู่ในองค์กรของเรา รู้จักเสียสละและสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ให้เกสัชกรในรุ่นต่อ ๆ ไป ทำให้องค์กรทีมีความอบอุ่น กลมเกลียว ผูกพัน คนในองค์กรทีมีความสุขในการทำงาน คนสำราญ งานทีสำเร็จ

คนชอบคิดว่า การทำงานกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ จะมีปัญหาน้อยกว่าการทำงานกับเพื่อนร่วมงานที่มาจากหลากหลายสาขาอาชีพ ไม่จริงเลย เราต้องมีทัศนคติในการทำงานที่ดี การยอมรับปรับตัว จะช่วยลดปัญหาได้ บริษัทฯ เองก็ต้องมีกลไกที่เอื้อต่อการปรับตัว สิ่งที่เราพยายามปลูกฝังอีกอย่างคือ การที่ทุกคนในองค์กรรู้สึกว่าเป็นเจ้าของบริษัท ไม่ใช่ลูกจ้าง มี Ownership และทำงานด้วยใจ ไม่ใช่แค่เพียงเงิน หรือโบนัส ที่นี้เราจะมีการอธิบายเป้าหมายในการทำงานขององค์กร และสร้างความเข้าใจโดยทำให้ทุกคนเห็นตรงกันว่า องค์กรจะสำเร็จบรรลุเป้าหมายได้ ก็เพราะทุกคนทุกระดับชั้นในองค์กรร่วมมือร่วมแรงร่วมใจ ทุกคนจึงมีคุณค่า และสำคัญต่อองค์กรอย่างมาก ที่นี้เราปลูกฝังให้พนักงานทุกคนในองค์กรรักและหวงแหนบริษัทของเรา เสมือนเป็นบ้านที่อยู่อาศัย เป็นที่พักพิงที่สงบร่มเย็น เพื่อให้ทุกคนเติบโตอย่างมั่นคง ดังนั้น ทุกคนที่นี้จึงมีความรู้สึกเหมือนกันคือ รักองค์กร อยากให้บริษัทมีความเจริญก้าวหน้า บรรลุเป้าหมายไปได้ด้วยดี เพื่อทุกคนในองค์กรมีความเป็นอยู่ที่ดีร่วมกัน เป็นรางวัลแห่งความสำเร็จที่ทุกคนร่วมกันสร้างขึ้นมา กล่าวได้ว่า เป็น Internal Award ผมถือว่าเป็นรางวัลแห่งความสำเร็จขององค์กรตระหนักว่า ตนเองคือฟันเฟืองสำคัญที่ขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ ผมถือว่าเป็นรางวัลแห่งความสำเร็จของพวกเขาแล้ว

กญ.ศศิมา : เชื่อบ้านเส้นทางที่ยาวนานของการทำงานที่ บริษัท ชุมชนเกษตรกรรม จำกัด (มหาชน) มีอะไรที่อยากแชร์ ความประทับใจ ความภาคภูมิใจ ที่ได้รับสำหรับการทำงานที่นี้บ้างคะ

กน.สุรัช : มีเรื่องราวที่ประทับใจเยอะมากครับ สิ่งที่เราตั้งใจเข้ามาตลอดระยะเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา หลังจากที่คุณกรรมการชุดปัจจุบันเข้ามาทำงานแก้ไขปัญหานธุรกิจพลิกฟื้นกลับมาเมื่ออนาคต คือ เครื่องยืนยันความสำเร็จ คิดดูว่าแต่เดิมบริษัทฯของเราประสบปัญหาอย่างหนัก พุดได้เลยว่า ตอนนั้น ไม่มีใครอยากจะทำงานที่นี้ เพราะไม่เห็นวิแวในการเติบโตอย่างยั่งยืน ไม่มีทิศทางในการพัฒนา ทำได้เพียงการหารายได้มาพยุงกิจการให้อยู่รอดในระยะสั้นเท่านั้น แต่ปัจจุบัน องค์กรเติบโตจนเป็นที่ยอมรับ และลูกค้าให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง นี่คือนี่สิ่งๆที่ผมเชื่อว่า คือกรณีศึกษาที่ให้อะไรแก่คู่แข่งป็นให้ทุกท่านได้รับรู้ว่า Value ขององค์กรมาจากทุกคนในองค์กรที่ต่างคนต่างสร้าง Value ของตัวเองขึ้นมา ก่อน แล้วขยายผลเป็น Value ขององค์กรจริง ๆ

กญ.ศศิมา : แนนอนการทำงานร่วมกันกับคนหมู่มาก ย่อมมีปัญหาบ้างเป็นธรรมดา จากประสบการณ์ที่ผ่านมา เมื่อเจอปัญหา เรามีวิธีแก้ได้อย่างไรคะ

กน.สุรัช : กับคนหมู่มากก็ต้องรู้จักที่จะแสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง เรื่องที่เห็นไม่ตรงกันไม่จำเป็นต้องหาข้อโต้แย้งเพื่อเอาชนะ เลือกเพียงสิ่งที่เห็นตรงกันแล้วนำสิ่งเรานั้นมาปฏิบัติ ควรมุ่งสร้างประโยชน์จากสิ่งที่เห็นตรงกันก็จะเกิดมรรค เกิดผล เกิดเป็นความสำเร็จขึ้นในองค์กร หัวใจสำคัญของธุรกิจ คือ พนักงานทุกคนที่จะขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ เนื่องจากช่วงที่ผ่านมาตอนที่เกิดวิกฤตในองค์กร บริษัทอยู่ในช่วงพัฒนาปรับปรุง ปฏิรูปองค์กร เราจึงอยากได้พนักงานที่ทำงานเป็นทีม มีความสามัคคี มีเป้าหมายของความสำเร็จร่วมกัน เพราะเราต้องเร่งพัฒนาในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อนี้

มุ่งมั่นผลิต...

และจัดจำหน่ายเวชภัณฑ์ที่มีคุณภาพ เพื่อประโยชน์แก่เภสัชกรทุกสาขา

**THINK OF QUALITY
THINK OF CHUMCHON**

ภญ.ศศิมา : เบื้องหลังความสำเร็จในวันนี้ของชุมชนเภสัชกร सम् คิดว่าเกิดจากอะไร อะไรคือเคล็ดลับความสำเร็จ อะไรคือแรงบันดาลใจที่สำคัญในการทำธุรกิจนี้คะ

ภก.สุรัช : ความสำเร็จขององค์กร มาจากการที่ทุกคนในองค์กร ร่วมมือร่วมใจกัน ยกตัวอย่างความร่วมมือที่เห็นได้ชัดของทุกคนในองค์กร คือ ในช่วง โควิด-19 ทุกคนร่วมกันป้องกันการแพร่ระบาดภายในองค์กรเป็นอย่างดี ทั้งพนักงานที่อยู่ในสายการผลิตและพนักงานที่อยู่ภายนอกออฟฟิศ ต่างคนก็ต่างทำหน้าที่ของตัวเองอย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันก็ต้องไม่ประมาท พยายามไม่ก่อให้เกิดการแพร่กระจายภายในองค์กร เราพลิกวิกฤตเป็นโอกาส ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 องค์กรของเราเติบโตมียอดขายสูงขึ้น เพราะทุกคนทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ และมีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตัวเองได้ทำให้กับองค์กรและประเทศไทย เราเติบโตเกินความคาดหมาย เราปรับปรุงทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น ทุกคนมีความยินดีที่จะทำหน้าที่ของตัวเอง แม้ว่าจะต้องปรับตัวอย่างมากเพื่อให้ผ่านพ้นสถานการณ์ โควิด-19 ไปให้ได้ก็ตาม

กญ.ศศิมา : ในยุค Post COVID-19 พี่สุรัชย์มองว่า อนาคตวงการเภสัชกรรมไทย ทั้งอุตสาหกรรมการผลิตยา และร้านขายยา จะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทิศทางไหน อย่างไร ต่อจากนี้

กญ.สุรัชย์ : ผู้คนจะหันมาใส่ใจดูแลสุขภาพกันมากขึ้นในทุกช่วงวัย เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อยก็จะสนใจในการรักษาและป้องกันมิให้เกิดขึ้นซ้ำ สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้ตลาดยาเติบโตมากขึ้น บริษัทฯต้องปรับตัวในการส่งมอบยาพื้นฐานให้กับลูกค้าของเราให้ทัน แต่ปัญหาอย่างหนึ่งของวงการอุตสาหกรรมยาที่เจอในช่วงที่โควิดระบาด คือ ภาวะสินค้าขาดแคลน ราคาแพงขึ้นซึ่งรวมถึงวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตยาด้วย ทางบริษัทต้องปรับตัวอย่างมากในการจัดหาวัตถุดิบในการผลิตในราคาต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อลูกค้าน้อยที่สุด ขณะที่บีบีจีหลายอย่างที่เรควบคุมไม่ได้ เช่น ต้นทุนวัตถุดิบราคาแพงขึ้นด้าน Logistics มีการปิดท่าเรือหรือปิดเมืองซึ่งเป็นเมืองหลักในการขนส่งสินค้าจากประเทศจีน และวัตถุดิบประเทศอินเดีย ทำให้วัตถุดิบในการผลิตยาส่งมาล่าช้า ทางโรงงานจึงต้องขอความร่วมมือให้พนักงานช่วยทำงานสลับกับการพักออกเป็นสองช่วงเวลา เพื่อให้สามารถผลิตได้ตลอด 24 ชั่วโมง ให้ผลิตรายออกมาส่งมอบได้ทันตามความต้องการของลูกค้าทั้งโรงพยาบาลและร้านยา ซึ่งทางบริษัทให้ความสำคัญกับลูกค้าทั้งกลุ่มโรงพยาบาล และร้านยา ดังนั้น เราจึงต้องทำงานหนักเพื่อรักษาฐานลูกค้าทั้งสองกลุ่มไปพร้อม ๆ กัน

กญ.ศศิมา : Brand DNA ของชุมชนเภสัชกรรม คืออะไรคะ

กญ.สุรัชย์ : ก็คงต้องดูจากจุดเริ่มต้นของความเป็นเพื่อนร่วมวิชาชีพ จนกลายมาเป็นหุ้นส่วนธุรกิจ Brand DNA ของชุมชนเภสัชกรรมจึงสะท้อนมาจากความเป็นพี่เป็นน้องเป็นเพื่อนร่วมวิชาชีพ Brand DNA ของเราคือเราทำงานแบบเป็นพี่เป็นน้อง ปกครองดูแลกันอย่างเอื้ออาทร ไม่เน้นแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นภายในองค์กร เราเน้นการสร้างสายสัมพันธ์กับลูกค้าอย่างจริงจัง ทำทุกกิจกรรมให้ดีที่สุดเท่าที่เราระทำได้โดย มุ่งเน้นว่าทุกคนต่างเป็นเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน

กญ.ศศิมา : ในยุคที่ทุกอย่างเกิดการเปลี่ยนแปลงแบบรวดเร็ว ดับพลัน หรือพลิกโฉมได้งายเช่นนี้ อะไรที่เคยเป็นความสำเร็จในอดีต ที่อาจจะใช้ไม่ได้กับอนาคต ในฐานะที่พี่สุรัชย์ร่ำหวอดอยู่ในวงการนี้มานาน มองว่า วงการยาและเวชภัณฑ์ของไทย จะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางอย่างไร อะไรน่าจะ In อะไรน่าจะ Out ค่ะ และมองว่าธุรกิจยาและเวชภัณฑ์มีโอกาส และความท้าทายใหม่ ๆ อะไรบ้างในยุคนี้

กญ.สุรัชย์ : ธุรกิจของเราผ่านมาหลายยุคสมัย ในปัจจุบันเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ผมคิดว่าร้านยาที่บริหารโดยเภสัชกรเป็นเจ้าของจะมีความโดดเด่นมากขึ้นและสอดคล้องกับกระแสปัจจุบันซึ่งคนในสังคมใส่ใจสุขภาพร่างกายมากขึ้น จึงเป็นโอกาสที่ดีที่พวกเราเภสัชกรจะได้แสดงบทบาทที่ชัดเจน ขอให้ทุกท่านใช้ความอดทน อดกลั้นและผ่านช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ไปได้ด้วยดีนะครับ

ไม่มีอะไรที่เป็นไปไม่ได้ หากเราได้ทำใน สิ่งที่เราเชื่อมั่น และวางแผนอย่างดี

ภญ.ศศิมา : ในฐานะที่เป็นธุรกิจเกี่ยวกับยาและเวชภัณฑ์ ซึ่งเป็น 1 ในปัจจัยสี่ ที่จำเป็นกับการดำรงอยู่ของชีวิตมนุษย์ พี่สุรัชย์มีความฝันอยากเห็นวงการยาและเวชภัณฑ์บ้านเราพัฒนาไปถึงจุดไหน จึงจะเรียกว่า เหมือนอย่าง ที่คิดไว้ และหากเปรียบเทียบกับธุรกิจแบบเดียวกันในต่างประเทศ พี่สุรัชย์มองว่าไทยเราควรต้องพัฒนาไปอย่างไร จึงจะสามารถขยายตลาดไปในระดับสากลได้คะ

ภก.สุรัชย์ : ประเทศของเรากำลังจะก้าวพ้นภาวะกลุ่มประเทศรายได้ต่ำ ผมมีความฝันอยากให้วงการยาเป็นที่พึงให้กับ ประชาชนในกลุ่มที่มีรายได้ปานกลางก่อน เพราะพวกเขาเหล่านั้นจะสามารถเข้าถึงยาพื้นฐานในราคาไม่ สูงมากนักโดยผ่านช่องทางร้านยาที่มีเภสัชกรเป็นเจ้าของ ขณะเดียวกันประชาชนก็ได้รับข้อมูลการดูแล รักษาและการใช้ยาอย่างถูกต้องเป็นการยกระดับความรู้ในการดูแลสุขภาพของพวกเขา เมื่อรวมกับองค์ ประกอบอื่นๆ เช่น บุคลากรทางการแพทย์ที่ดีเยี่ยม สุดท้ายประเทศไทยของเราจะเป็นประเทศต้นแบบ ทางการดูแลรักษาสุขภาพที่ดีที่สุดในภูมิภาค

ภญ.ศศิมา : ในฐานะองค์กรที่เก่าแก่ ประกอบธุรกิจด้านนี้มายาวนาน พี่สุรัชย์มองว่าจะทำอย่างไร จึงจะมัดใจคนรุ่นใหม่ ในขณะเดียวกัน ก็ต้องพยายามรักษาฐานลูกค้า ที่เป็นลูกค้าประจำเอาไว้

ภก.สุรัชย์ : เราต้องเปิดใจกว้างที่จะรับฟังความต้องการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ฟังเสียงลูกค้า และยอมรับความคิดเห็นจาก ทั้งของบุคลากรและลูกค้ารุ่นใหม่ ๆ เพราะเขาเหล่านั้นคืออนาคตของประเทศ ถ้าเราไม่สร้างอนาคตนั้น แปลว่าเราจะเหลืออยู่แค่เพียงชื่อเสียงในวันนี้เท่านั้น ซึ่งไม่นานมันก็จะเลือนหายไปตามกาลเวลาในที่สุด

ภญ.ศศิมา : การที่บริษัทฯ ของเรา มุ่งเน้นสินค้าเวชภัณฑ์ที่เป็นยาสามัญทั่วไป ทำอย่างไร ที่จะสร้างความแตกต่างในแบรนด์ดั้ง ของเรา ทำอย่างไรให้ผู้บริโภคมีความรักในแบรนด์ของเรา (Brand Love)

ภก.สุรัชย์ : บริษัทฯ ตระหนักดีว่า การเป็นโรงงานที่เน้นการผลิตยาสามัญทั่วไป ผลิตภัณฑ์ของบริษัทฯ จึงไม่ ค่อยมีความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ทั่วไปในท้องตลาดในกลุ่มเดียวกันมากนัก เราจึงมุ่งเน้นสร้างความ ต่างต่างด้านการควบคุมคุณภาพโดยที่ยังคงราคาเหมาะสม ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค รวมถึงการ สร้างคุณภาพของการบริการให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจสูงสุด ควบคู่กับการสร้างความสัมพันธ์ที่แนบ แน่นกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง พุดง่าย ๆ คือ เราสร้างความแตกต่าง ในแบรนด์ดั้งของเรา ให้ผู้บริโภคมีความรักในแบรนด์ของเรา (Brand Love) โดยการทำในสิ่งที่ เกินความคาดหมายของลูกค้านั่นเอง

ภญ.ศศิมา : ฟากให้พี่สุรัชย์ ฟากอะไรถึงเภสัชกรผู้อ่านวารสาร “ยาน่ารู้” ค่ะ

ภก.สุรัชย์ : ผมอยากฝากให้เภสัชกรผู้อ่านวารสารยาน่ารู้ให้ภาคภูมิใจในความเป็นเภสัชกรในทุกหมู่เหล่าของพวกเรา และร่วมใจรักสามัคคี ช่วยกันสร้าง ช่วยกันเผยแพร่คุณค่าวิชาชีพเภสัชกรรมสู่สังคม ให้มันคง แข็งแกร่ง และยั่งยืนตลอดไป

ผู้บริหาร บริษัท ชุมชนเกษตรกรรม จำกัด (มหาชน)
และกองบรรณาธิการวารสารยานำรู้

- นั่งซ้าย 1. ภก.ดร.ประศาสน์ เจริญพานิช
 2. ภก.วิชา สุขุมาวาสี
 3. ภก.ภาษิต ยศวัฒน์
 4. ภก.ทวีพงษ์ เทียมสุวรรณ

- ยืนซ้าย 5. ภญ.ศศิมา อางสงคราม
 6. ภก.ประสิทธิ์ พนาพิศาล
 7. คุณสุรัชย์ เรืองสุขศิลป์

กองบรรณาธิการวารสาร “ยานำรู้” ขอชื่นชมในความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของเพื่อนร่วมวิชาชีพที่จับมือฝ่าฟันทุกอุปสรรคน้อยใหญ่อย่างไม่ไหวหวั่น จนสามารถพลิกวิกฤตเป็นโอกาส ทำให้องค์กรเติบโตโดยกระตือรือร้นแบบก้าวกระโดด และยืนหยัดกลับขึ้นมายิ่งใหญ่และแข็งแกร่งกว่าเดิม ขอเป็นกำลังใจและอวยพรให้ประสบความสำเร็จยิ่ง ๆ ขึ้นไป สมดังเจตนารมณ์ของเกษตรกรรุ่นพี่ผู้ก่อตั้ง และทั้งหมดนี้คือ เรื่องราวที่เป็นตำนานของวงการอุตสาหกรรมการผลิตยาและเวชภัณฑ์ของไทย บริษัท ชุมชนเกษตรกรรม จำกัด (มหาชน) ที่จะให้คุณทึ่งและเชื่อว่า อุดมการณ์ที่ถูกถ่ายทอดมายาวนาน ตั้งแต่รุ่นแรกที่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบันยังคงชัดเจน เคล็ดล้มความสำเร็จเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มาจากความรักในวิชาชีพ ความผูกพันอันที่พี่น้อง และยึดมั่นในสิ่งที่ เป็น Core Value อย่างมิเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

ปีเสือทอง โควิดเริ่มลงจาก แต่ทำไมยาขาดจากชั้น ยาหายจากร้านยามากมาย??

.....

ช่วงเวลาที่เมฆหมอกร้ายอย่างโรคระบาดโควิด-19 ที่ได้ก่อตัวปกคลุมโลกของเราให้มีมิติมายาวนานตลอดสามปีที่ผ่านมา ได้เดินทางมาถึงไตรมาสสุดท้ายของปีเสือทอง ในที่สุดประเทศไทยของเรากำลังเดินทางมาสู่ช่วงปลายของโรคระบาดมหากาฬที่มาพรากชีวิต ความสุขสบายของประชาชนคนไทยทั้งหลาย ล่าสุด 1 ต.ค. 2565 มีการประกาศปลดระวางยกเลิกโควิด-19 จากการเป็น *“โรคติดต่ออันตราย”* เป็นโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง ลดมาตรการป้องกันโรคร้ายที่เข้มงวด ให้ประชาชนได้กลับมาใช้ชีวิตอย่างผ่อนคลายมากกว่าเดิมในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา สำหรับร้านยาเภสัชกรยังคงเป็นที่พึ่งพาของประชาชนคนไทยมาตลอด ไม่มีการยุติบทบาทในการเป็นหน่วยปฐมภูมิเพื่อดูแลสุขภาพให้ประชาชนเลย แต่ทว่า...ในปีนี้มีปรากฏการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อค่าบริการวิชาชีพเภสัชกรรมอย่างมากอย่างมากมาย นั่นก็คือ *“ยาขาด”* หายไปจากชั้นวางยารวมไปถึงมีการปรับราคายาขึ้นมากกว่าเดิมแบบหน้ากระดาน ทำให้คนไข้ต่างแปลกใจไปตาม ๆ กันว่า*ยาหายไปไหน? เกิดจากสาเหตุอะไร? เมื่อขาดยาจำเป็นขึ้นมาผู้ป่วยจะมีทางเลือกอย่างไร?* และเรามาดูว่าเภสัชกรร้านยาจะรับมือภาวะยาขาดสต็อก เพื่อคงคุณค่าบทบาทเรือธงวิชาชีพด้านหน้าในการดูแลประชาชนคนไทยให้พ้นผ่านโรคระบาดร้ายนี้ให้จบลงอย่างมีความสุข

ยาขาดสต็อก คนไข้ไม่มียาใช้ ร้านขายยาดูหนอย

ร้านยาคือหน่วยธุรกิจค้าปลีกที่บริการด้วยความรู้ทางเภสัชกรรมและส่งเสริมสุขภาพ เวชภัณฑ์ อาหารเสริม วิตามิน และสารพัดสินค้าที่ตอบสนองให้คนไข้มีสุขภาพที่ดีขึ้น หรือหายจากอาการเจ็บไข้ได้ป่วยในขั้นต้น นอกเหนือจากการบริการให้คำปรึกษาเรื่องสุขภาพแล้ว หลายครั้งเภสัชกรต้องส่งมอบสินค้ายาเพื่อไปบำบัดอาการป่วยต่าง ๆ การมียาจำเป็นต่าง ๆ ในการตอบสนองคนไข้จึงเป็นปัจจัยสำคัญของร้านยาคือ ต้องมีสินค้าครบและหลากหลายตรงกับความต้องการของลูกค้า

ร้านยาส่วนใหญ่สั่งซื้อยาและเวชภัณฑ์มาจากบริษัทยาหรือผู้ค้าส่ง แต่ทว่าในปีที่ผ่านมาพบว่ามีสินค้าหลายชนิด **“ขาดหายไป”** จากตลาดร้านยา ส่งผลให้เกิดปัญหากับผู้ป่วยที่ขาดยาจำเป็นในการบำบัดโรค เราจึงพบปรากฏการณ์ว่ายาหลายตัวไม่มีจำหน่ายในร้านยา ได้แก่ยาในกลุ่มโรคเรื้อรัง ยาโรคทางเดินหายใจ ยาฆ่าเชื้อ ยาแก้ปวดลดไข้ รวมไปถึงวิตามินและอาหารเสริม เรียกได้ว่าขาดเกือบทุกกลุ่ม และร้านยาเองเมื่อมีไม่มียาจำหน่ายลูกค้าก็จะไปแสวงหาร้านยาอื่น ๆ ต่อไป แต่ทว่าปัญหายาขาดนี้เกิดจากบริษัทยาเองไม่มียาตัวดังกล่าว ผลกระทบเช่นนี้ส่งผลทำให้คนไข้มีความเสี่ยงที่จะขาดการได้รับยาเพื่อการบำบัดโรคและที่เป็นปัญหาใหญ่คือยาในกลุ่มโรคเรื้อรัง เช่นโรคหัวใจ ความดัน เบาหวาน ที่จำเป็นต้องได้รับยาต่อเนื่องเพื่อควบคุมอาการโรคเรื้อรัง จึงมีความเสี่ยงปัญหาสุขภาพตามมาในที่สุด

ปัญหายาขาดนี้ส่งผลมากที่สุดในช่วงทางร้านยามากกว่าในช่วงทางโรงพยาบาลหรือคลินิก ยาหลายตัวที่ขาดอยู่แล้ว บริษัทยาเองจะมีการสำรองสต็อกยาสำหรับช่องทางโรงพยาบาลเพื่อป้องกันไม่ให้ยาหลุดจากบัญชียาโรงพยาบาล ในที่สุดร้านยาเภสัชกรรายย่อยจะมีผลกระทบมากที่สุดไม่มียาจำหน่าย เนื่องจากมีกำลังซื้อไม่มากพอที่จะไปแข่งขันกับร้านขนาดใหญ่หรือร้าน Chain Store ซึ่งมีอำนาจการต่อรองกับบริษัทยามากกว่า เภสัชกรร้านยาจึงสูญเสียโอกาสในการสร้างยอดขายตามมาเนื่องจากไม่มียามาจำหน่าย

ตลาดยาบ้านเรานำเข้าเป็นส่วนใหญ่

อุตสาหกรรมผลิตยาบ้านเราหมายรวมถึง ยาแผนปัจจุบันและเวชภัณฑ์ที่ใช้ในการวินิจฉัยและรักษาโรคทุกประเภท โดยยาแผนปัจจุบันแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ยาต้นตำรับ หรือ ยาต้นแบบ Original drug หรือเรียกว่า ยาเหล่านี้มากกว่า 70% ของมูลค่าตลาดยาทั้งหมดเป็นยาสำเร็จรูปที่ผลิตจากโรงงานต่างประเทศ คงต้องยอมรับกันว่าอุตสาหกรรมยาแผนปัจจุบันของไทยส่วนใหญ่จะอยู่ในขั้นปลายคือการผลิตยาสำเร็จรูป ยาที่ผลิตได้ในประเทศเป็นยาชื่อสามัญ (Generic drug) ซึ่งผู้ผลิตจะนำเข้าวัตถุดิบตัวยาสำคัญ (Active ingredients) จากต่างประเทศมาผสมและผลิตเป็นยาสำเร็จรูปในรูปแบบต่าง ๆ ส่วนที่เหลือมูลค่ายา 30% ของยาที่ผลิตเองจากโรงงานในประเทศ

แต่ทว่า โรงงานไทยเหล่านี้ไม่ได้มีความสามารถในการสังเคราะห์วัตถุดิบตัวยาสำคัญด้วยตัวเอง แต่ใช้วิธีนำเข้าสารประกอบต่าง ๆ เข้ามาแล้วผลิตเป็นยาสำเร็จรูปเพื่อป้อนตลาดยาทั่วประเทศ พบว่ามีการนำเข้าวัตถุดิบยาสัดส่วนสูงมากถึงประมาณ 90% ของปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตยาสำเร็จรูปทั้งหมด

พอจะสรุปได้ว่าความมั่นคงในการผลิตยาในบ้านเราขึ้นอยู่กับตลาดโลกทั้งในรูปแบบยานำเข้ารวมไปถึงยาที่ผลิตเองในประเทศอีกด้วย เมื่อใดที่โรงงานผลิตยาสำเร็จรูปและวัตถุดิบจากต่างประเทศมีผลกระทบ จะส่งผลต่อตลาดยาภายในประเทศเราตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ทำไมยาหายไปจากตลาดร้านยาเภสัชกร?

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารบริษัทยาเรื่องทำไมยาถึงขาดหายไปจากตลาดร้านยาในบ้านเรา ได้ยอมรับว่า ยานำเข้าจากต่างประเทศในปีี้ เริ่มมีปัญหาการนำเข้าตั้งแต่ไตรมาสที่สองหลังจากจุดเริ่มต้นจากสงครามรัสเซียและยูเครนที่เริ่มต้นในเดือนเมษายนและยืดเยื้อมาตลอด 7 เดือนที่ผ่านมา สงครามในยูเครนที่เริ่มต้นขึ้นจากการบุกโจมตีโดยรัสเซียส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของโลก ซึ่งรวมถึงห่วงโซ่การผลิตสินค้าป้อนตลาดโลก สถานการณ์ในอนาคตขึ้นกับสองปัจจัยคือ ความยืดหยุ่นของการรับและมาตรการคว่ำบาตรที่มีต่อรัสเซีย ส่วนช่องทางส่งผ่านผลกระทบมี 4 ช่องทางที่สำคัญ ได้แก่ การค้าและการขนส่ง ด้านพลังงาน ด้านราคา และผลจากรายได้และตลาดการเงิน ในด้านการค้าและการขนส่งมีผลรวมไปถึงยา เวชภัณฑ์ และวัตถุดิบต่าง ๆ ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ผลกระทบจากสงครามนี้ส่งผลกระทบต่อแหล่งผลิตยาสำเร็จรูปและวัตถุดิบทำให้ขาดหายไปจากตลาดโลกหรือจำเป็นต้องย้ายโรงงานผลิตเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบจากสงครามที่ยืดเยื้อ ในขณะที่ความต้องการยาและเวชภัณฑ์ทั่วโลกยังเท่าเดิม และยิ่งสูงมากขึ้นจากสภาวะโรคโควิดในบางประเทศที่ยังควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไม่ได้ ผลจากสงครามส่งผลกระทบต่อสายส่ง Logistic ที่มีการผลิตจากประเทศคู่ค้าทั้งหมด สิ้นสุดแล้วแหล่งผลิตยามีจำกัด ในขณะที่ความต้องการยังมีอยู่ทั่วโลก จึงส่งผลให้ยานำเข้าขาดไปจากตลาดนำเข้าบ้านเรา รวมไปถึงยาที่ผลิตเองในประเทศที่โรงงานขาดวัตถุดิบจากต่างประเทศ จะส่งผลกระทบต่อตลาดยาภายในประเทศเรา ต้องขาดแคลนยาและเวชภัณฑ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

กักตุนยาเพราะกลัวติดเชื้อโควิด

อีกปัจจัยที่ผลทำให้ยาหายไปจากตลาดร้านยา เป็นผลสืบเนื่องมาจากความกังวลการติดเชื้อในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้ประชาชนมีความต้องการยาและเวชภัณฑ์กลุ่มรักษาและป้องกันโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส รวมไปถึงผลการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ กระตุ้นให้ประชาชนหวาดกลัว จึงมีความต้องการของยาในหลายกลุ่ม อันได้แก่ ยาแก้ไอละลายเสมหะ สเปรย์พ่นคอ เพื่อนำไปใช้ปกป้องตนเองจากความเสี่ยงในการติดเชื้อโควิด จึงมีการกักตุนกลุ่มยาเหล่านี้เข้าสู่ภาคครัวเรือนมากกว่าภาวะปกติเดิม ส่งผลให้ยาเหล่านี้หายไปจากท้องตลาดร้านยา เพราะมีการกักตุน

ร้านยาเภสัชกรรับมืออย่างไร ไม่ให้ยาขาด?

ร้านยาเภสัชกรเป็นธุรกิจค้าปลีกแบบตั้งรับในการให้บริการและยังต้องมีตัวยาในการจ่ายให้กับคนไข้เข้าไป บำบัดโรคร้ายต่าง ๆ เมื่อยาขาดหายไปจากห้องตลาด ย่อมส่งผลให้ผู้ป่วยไม่สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ และส่งผล โดยตรงต่อยอดขายของร้านยาให้ตกลงจากการสูญเสียโอกาสในการขาย เภสัชกรร้านยาจึงจำเป็นต้องตระหนักใน ปัญหาดังกล่าวและต้องแสวงหาหนทางในการเติมยาเข้าร้าน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาดังต่อไปนี้

- **ติดต่อผู้แทนบริษัทยา** เพื่อติดตามรับข้อมูลถึงสาเหตุปัญหาของยาขาดและช่วงเวลาที่ยาจะเข้ามาเติม ในขณะเดียวกันต้องมีการสั่งจองสินค้ามากกว่าภาวะปกติเพื่อรองรับช่วงเวลาที่ยาขาดหายไป
- **ทางเลือกใหม่ ๆ** อย่าได้หวังแต่หวังว่าการจัดซื้อแบบเดิม ๆ จะช่วยหายามาเติมในร้านเราได้ เริ่มแสวงหา Supplier ทางเลือกใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ค้าส่งอื่น ๆ หรือ เครือข่ายร้านยาด้วยกันเองที่ยังพอมีสต็อกยา หลงเหลือ
- **การจัดซื้อดังกล่าวบางครั้งอาจจะต้องใช้เงินสดในการทุนสต็อก** ถึงแม้ว่าจะมีผลต่อการบริหารเงินสด ของร้าน แต่ก็มีผลจำเป็นต้องจ่ายออกไป เพื่อให้แน่ใจว่าเรามีสต็อกเพียงพอในการให้บริการคนไข้
- **ในการบริหารยาสำหรับคนไข้ที่ต้องการยาเพื่อผลการรักษาแบบต่อเนื่อง** ควรสื่อสารให้ผู้ป่วยและญาติ ๆ ได้รับทราบถึงสภาพปัญหา หากจำเป็นต้องใช้ยาอื่น ๆ และยาขาดจริง ๆ ควรแจ้งลูกค้าให้เปลี่ยน ยาใหม่ที่เป็นยาทดแทนได้ หรือหากมีช่องทางหายาอื่น ๆ ได้ เช่น จากโรงพยาบาลควรแนะนำให้คนไข้ ไปขอป็นยาจากช่องทางที่มีการสำรองสต็อก หรือหากยาขาดจริง ๆ ควรแนะนำให้คนไข้กลับไปพบแพทย์ ผู้ให้การรักษาเพื่อเปลี่ยนแผนการรักษาหรือเปลี่ยนยาต่อไป
- **ร้านยามักสำรองยาเฉพาะยี่ห้อที่ขายดีสำหรับลูกค้าเป้าหมายเท่านั้น** ในภาวะขาดแคลนยาเช่นนี้ หากสินค้า ตัวหลักขาดหายไป เภสัชกรต้องพิจารณาหาเพิ่ม “ยี่ห้อสำรอง” ที่พอมีจำหน่ายเป็นชนิดสินค้ายาที่มี สารออกฤทธิ์ชนิดเดียวกันและมีคุณภาพเทียบเท่ากัน เพื่อนำไปจ่ายทดแทนและสื่อสารคนไข้ให้ทราบถึง สถานการณ์ยาขาดให้คนไข้เกิดความยอมรับในยาทางเลือกตัวดังกล่าว และหากเรามีการทำฐานประวัติ คนไข้ ควรมีการแจ้งกำหนดเวลาถึงการเข้ามาของยาและแจ้งเตือนให้คนไข้มารับยาหรือสำรองยาที่จำเป็น

คำถามสุดท้ายของคนไข้ที่มาถามบ่อย ๆ หน้าร้านยาว่า แล้วปัญหายาขาดจะหมดไปเมื่อไหร่? คำตอบคือ ปัญหายาขาดหายไปจากร้านยา จะยังคงเป็นปัญหาสืบเนื่องไปจนกว่าวงการผลิตยาจะมีการวางแผนการผลิตยาได้ อย่างเพียงพอในช่วงเวลาที่ไม่แน่นอนในยามสงครามภูมิภาคที่มีผลต่อตลาดยาทั่วโลก ที่เลวร้ายกว่านั้นคือตราบดีที่ สงครามยังไม่ยุติปัญหายาขาดเช่นนี้จะขาดอีกต่อไปอีกนาน สำหรับเภสัชกรร้านยามีความจำเป็นต้องทราบถึงสภาวะ ปัญหาและแสวงหาทางเลือกใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาเพื่อผู้ป่วยของเราได้รับบริการวิชาชีพด้านเภสัชกรรมได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

แหล่งข้อมูล :

ผลกระทบสงครามรัสเซีย-ยูเครน ต่อภาคอุตสาหกรรมไทย, https://www.oie.go.th/assets/portals/1/fileups/2/files/ArticlesAnalysis/Russo_Ukrainian_War_2022.pdf

ผลกระทบจากสงครามรัสเซีย-ยูเครน, https://www.krungsriasset.com/TH/Plan-your-investment/Learn-about-Investment/impact_Russia-Ukraine_war.aspx

สงครามรัสเซีย-ยูเครน กระทบน้ำมันโลกแพง ดันต้นทุนการผลิตพุ่ง, <https://www.marketingoops.com/reports/fast-fact-reports/russia-inflation-high-oil-prices/>

ตลาดยาปี 65 ยังโต 3-5%...แม้สัญญาณโควิดดีขึ้น, <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Drug-FB-04-02-22.aspx>

เจาะลึกอุตสาหกรรมยาไทย ใครเป็นใครในตลาดยา 1.8 แสนล้านบาท, <https://workpointtoday.com/medicine-industry/>

Communicative English for Pharmacists

สวัสดิ์คะ ท่านสมาชิก ผู้เขียนต้องขอภัยด้วยนะคะ ที่ห่างหายจากการเขียนคอลัมน์ไปนานด้วยอุบัติเหตุจากการเล่นกีฬาแบบผาดโผนเกินไป ขณะที่กำลังสนุกเพลิดเพลินจนลืมอายุตัวเอง ก็เลยได้รับบาดเจ็บรุนแรง และยังส่งผลกระทบต่อร่างกายยาวนานจนถึงวันนี้ค่ะ บทเรียนครั้งนี้ทำให้คิดว่าเราต้องไม่ตั้งอยู่บนความประมาท เพราะแค่เสี้ยววินาทีที่พลาด นั้นหมายถึงผลเสียมากมายที่ตามมา ทั้งอาการบาดเจ็บ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล เวลา และโอกาสต่าง ๆ ที่เสียไป

ความไม่ประมาทในอีกแง่มุมหนึ่ง ที่ผู้เขียนอยากนำมาแบ่งปันกันในวันนี้คือ ความไม่ประมาทต่อสัญญาณเตือนจากร่างกายของเราค่ะ ผู้เขียนเชื่อในความมหัศจรรย์ของร่างกายมนุษย์เป็นอย่างมาก และจากประสบการณ์ของตนเอง รวมถึงเรื่องราวจากคนใกล้ตัว-คนรู้จัก มักพบว่าก่อนที่จะเกิดภาวะเจ็บป่วยรุนแรง ร่างกายมักจะส่งสัญญาณเตือนล่วงหน้าเสมอ

อาการ

ปวดศีรษะ (Headache)

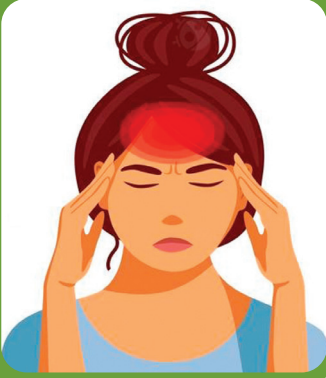
ซึ่งพบได้ในทุกเพศ ทุกวัย และพบบ่อยในคนวัยทำงานนั้น อาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ และอาจเป็นเพียงอาการนำของความผิดปกติหรือโรคที่มีอันตรายร้ายแรง หากไม่ได้รับการวินิจฉัยและการรักษาที่ถูกต้องทันท่วงที ก็จะส่งผลกระทบต่อทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้คุณภาพชีวิตแย่ลง บางกรณีอาจรุนแรงถึงขั้นพิการหรือเสียชีวิต เช่น ภาวะเลือดออกในสมอง

แล้วเภสัชกรอย่างเราจะแยกแยะอาการปวดศีรษะและให้คำแนะนำเบื้องต้นแก่ผู้รับบริการอย่างไรดี ลองติดตามดูเนื้อหาชิ้นนี้กันค่ะ

ปวดศีรษะ (Headache)

Main types of headache and recommendation for pain relief ประเภทของอาการปวดศีรษะ และคำแนะนำในการบรรเทาปวด

“Tension headache” is the most common type of headache which may be caused by stress, eye strain, overwork, bad posture.

“ปวดศีรษะจากความเครียด” เป็นโรคปวดศีรษะที่พบได้บ่อยที่สุด โดยอาจมีสาเหตุจากความเครียด ภาวะตาเมื่อยล้า การทำงานหนักเกินไป การจัดวางท่าทางไม่ถูกต้อง

It is characterized by a feeling of having a tight band around the head or a heavy weight pressing down on top of their head.

ลักษณะของการปวด จะเป็นความรู้สึกเหมือนมีอะไรมาบีบรัดรอบศีรษะ หรือมีน้ำหนักมากกดทับอยู่บนศีรษะ

Pain killers such as Paracetamol, Ibuprofen can help to relieve tension headache.

ยาแก้ปวด เช่น Paracetamol, Ibuprofen ช่วยบรรเทาอาการได้

However, it is even more important to identify what could be the root cause in order to prevent it from happening again.

แต่ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้น คือหาต้นตอ/สาเหตุของอาการปวดนั้นให้ได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก

For example, stress management technique; taking eye rest for every 1-2 hours;

ตัวอย่างเช่น เทคนิคการจัดการความเครียดในแบบต่างๆ การพักสายตาทุก ๆ 1-2 ชั่วโมง

Muscle stretching, and avoid sitting in the same position for long period.

การยืดกล้ามเนื้อ และหลีกเลี่ยงการนั่งทำงานในท่าใดท่าหนึ่งนานเกินไป

“Migraine headache” is more than just a severe headache

“ปวดศีรษะไมเกรน” ที่พบบ่อยกว่าการปวดศีรษะรุนแรง

which often found in female younger than 40 years of age.

ซึ่งพบได้บ่อยในกลุ่มสตรีอายุน้อยกว่า 40 ปี

Its distinctive feature is throbbing pain usually on one side of the head.

ลักษณะเฉพาะคือการปวดแบบตุบ ๆ เป็นจังหวะ ที่มักจะเกิดเพียงข้างเดียวของศีรษะ

It can also result in many symptoms including nausea, vomiting, and increased sensitivity to light, sound or smell.

แล้วยังทำให้เกิดอาการอื่นร่วมด้วย เช่น คลื่นไส้ อาเจียน ความไวต่อแสง เสียงหรือกลิ่น เพิ่มมากขึ้น

For some people, there is a warning symptom (known as “aura”) occurs before the migraine attack.

หลายคนมักจะมีอาการเตือน (ที่เรียกกันว่า “ออร่า”) นำขึ้นมาก่อนที่จะเป็นไมเกรน

such as visual disturbances (flashing lights, blind spots); numbness, speech difficulty

ตัวอย่างเช่น การมองเห็นที่ผิดปกติ (แสงวิบวับ ภาพบิดบางจุด) อากาชา การพูดจาติดขัด

Taking pain killers or migraine-specific drug i.e., ergot alkaloids, triptans as soon as you experience the onset of a migraine will help in pain relief much better than waiting until your pain is getting severe.

การทานยาแก้ปวด หรือยาที่จำเพาะต่อไมเกรน ในทันทีที่เริ่มรู้สึกถึงอาการ จะช่วยบรรเทาปวดได้ดีกว่าการรอทานยา ในตอนที่รู้สึกปวดมาก ๆ

It is also important to take note on what might be your migraine triggers, and avoid them.

อีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ ให้สังเกตว่าสิ่งใดเป็นปัจจัยกระตุ้นทำให้เกิดไมเกรน และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้นนั้น

For example: stress, lack of sleep, dehydration, missing meals, hormonal change in female, environmental factors i.e., weather, bright light, loud noise

ตัวอย่างเช่น ความเครียด การอดนอน ภาวะขาดน้ำ การงดมื้ออาหาร การเปลี่ยนแปลงฮอร์โมนในผู้หญิง สิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น สภาพอากาศ แสงจ้า เสียงดัง

and certain foods i.e., cheese, chocolate, alcohol, caffeine, processed food with MSG, sweetener, preservatives

และอาหารบางอย่าง เช่น ชีส ช็อกโกแลต แอลกอฮอล์ คาเฟอีน อาหารแปรรูปที่มีผงชูรส สารให้ความหวาน สารกันบูด/วัตถุกันเสีย

“Cluster headache” is relatively uncommon.

“ปวดศีรษะคลัสเตอร์” เป็นอาการที่พบไม่บ่อยนัก (ภาวะปวดหัวรุนแรง เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน ปวดข้างเดียว หรืออาจปวดบริเวณรอบดวงตา)

Men are more often affected than woman.

เกิดขึ้นในผู้ชาย มากกว่าในผู้หญิง

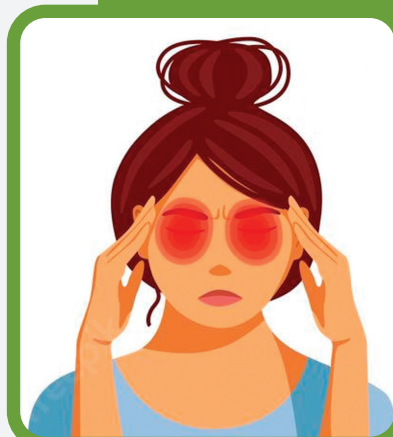
It is caused by an error in nerve function.

สาเหตุมาจากความผิดปกติในการทำงานของระบบประสาท

Cluster headache is extreme that it can make people feel restless

การปวดแบบคลัสเตอร์นั้นรุนแรงมาก จนทำให้คนรู้สึกกระสับกระส่ายไม่
เป็นสุข

while migraine headache makes them want to rest and sleep in a darkened room.

ขณะที่การปวดไมเกรน ทำให้คนอยากจะพักและนอนหลับในห้องมืด ๆ

The pain is often described as searing, knife-like or boring,

ลักษณะของการปวด เหมือนกับกำลังถูกเผาเผา โดนมีดแทง หรือโดนเจาะ

around the eye or the side of your head. And it comes on rapidly without warning.

บริเวณรอบดวงตาหรือขมับ และเกิดขึ้นอย่างฉับพลัน โดยไม่มีอาการเตือนใด ๆ

Associated symptoms occurring on the same side that the pain is taking place are red eye, teary eye, stuffy & runny nose, flushing or sweating on face, smaller pupil, drooping eyelid.

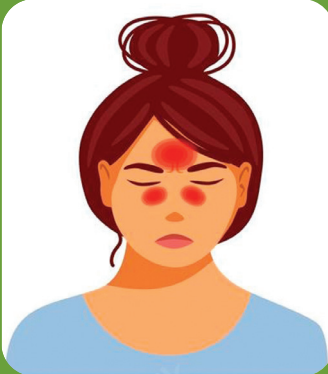
อาการร่วมซึ่งปรากฏขึ้นข้างเดียวกันกับที่มีอาการปวดศีรษะ ได้แก่ ตาแดง น้ำตาไหล คัดจมูก น้ำมูกไหล รอยแดงหรือเหงื่อออกบนใบหน้า รูม่านตาหด หนังตาตก

Painkillers may not work on cluster headache.

ยาแก้ปวด อาจใช้ไม่ได้ผลกับการปวดแบบคลัสเตอร์

Triptan is most likely the drug of choice for whom without contra-indication i.e., coronary artery disease, stroke, hypertension.

ยาในกลุ่มทริปแทน เป็นยาที่แนะนำสำหรับคนที่ไม่มีข้อห้ามใช้ใด ๆ เช่น ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคความดันโลหิตสูง

“Sinus headache” is caused by a build-up of pressure in the sinuses, often during or after a cold.

“ปวดศีรษะจากไซนัส” มีสาเหตุจากการเพิ่มขึ้นของความดันในโพรงไซนัส ในช่วงที่เป็นหวัดหรือหายจากหวัดแล้ว

The pain usually affects these areas: around the eyes, forehead, cheek bones or nose cavity.

อาการปวดมักเกิดขึ้นที่บริเวณเหล่านี้ : รอบดวงตา หน้าผาก โหนกแก้ม และโพรงจมูก

And it is worse when bending over or moving head.

โดยอาการจะรุนแรงขึ้นเมื่อก้มตัวลง หรือเคลื่อนไหวศีรษะ

Nasal rinse or steam inhalation can help relieve congestion of the sinuses.

การล้างจมูก หรือการสูดดมไอน้ำ ช่วยลดอาการคัดแน่นในโพรงไซนัสได้

Use of decongestants (oral or nasal drop/spray), as well as pain killers, only if it is needed.

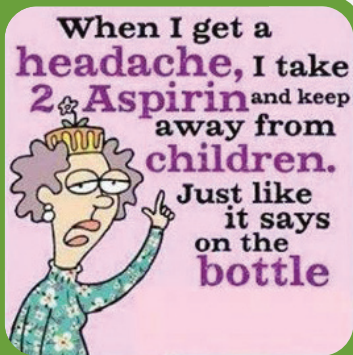
ให้ใช้ยาแก้คัดแน่นจมูก (ยากิน หรือยาหยอด/สเปรย์พ่นจมูก) และยาแก้ปวด เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

คำศัพท์น่ารู้

eye strain
press down
root cause
distinctive
flashing light
trigger
dehydration
preservative
error
Restless
nose cavity
inhalation

อาย-สเตรน
เพรส-ดาวน์
รูธ-คอสต์นตอ
ดิส-ทิงค์-ทิฟ
แฟลช-ซิ่ง-ไลท์
ทริก-เกอร์
ดี-ไฮ-เดร-ชั่น
พรี-เซิร์ฟ-เว-ทิฟ
แอ-เรอร์
เรสท-เลส
โนส คา-วิ-ที
อิน-เฮ-เล-ชั่น

ภาวะตาเมื่อยล้า
กดทับ
สาเหตุที่แท้จริง
เฉพาะ โดดเด่น
แสงวิบวับ
สิ่งกระตุ้น
ภาวะขาดน้ำ
สารกันบูด
ความผิดปกติ, ข้อผิดพลาด
กระสับกระส่าย อยู่ไม่นิ่ง
โพรงจุมูก
การสูดดม

จำทันกระตุ้นต่อมฮา

When I get a headache, I take 2 Aspirin

เมื่อรู้สึกปวดหัวขึ้นมา ฉันก็จะกินยาแอสไพริน 2 เม็ด

and keep away from children.

และอยู่ให้ห่างจากเด็ก ๆ

Just like it says on the bottle.

เหมือนกับคำบนขวดยาขวดนั้นแหละ

คนที่อยู่ในองค์กรของเรา เป็นคนแบบไหน

สวัสดิ์-ท่านผู้ว่านทุกท่านในบทความฉบับนี้จะนำทุกท่านมาทำความรู้จักกับ “คน” ซึ่งมีความหลากหลายทั้งทางด้านความคิด พฤติกรรม บุคลิก และนิสัย ที่นำมาลงเป็นบทความเพราะเห็นว่าน่าสนใจในการศึกษาว่าในฐานะที่เภสัชกรเอง ต้องทำงานกับ “คน” เภสัชกรจะต้องทำอย่างไรหากเจอกับบุคคลที่มีพฤติกรรม บุคลิก ลักษณะ นิสัย ที่แตกต่างกัน (แน่นอนว่า...รวมถึงต่างจากเราด้วย) ด้วยแบบทดสอบ MBTI ซึ่งจะพูดถึงคนที่มีบุคลิกลักษณะแตกต่างกัน 16 ประเภท มันไม่ใช่แค่บทความทางจิตวิทยา แต่สามารถวิเคราะห์บุคลิก ลักษณะ และบอกถึงการเข้าถึงใจของบุคคลนั้น ๆ ให้ทำงานให้เราได้อย่างประสบความสำเร็จ นายจ้างหลาย ๆ ที่ก็นำแบบทดสอบนี้มาทดสอบในแผนกบุคคลกันมากมาย ที่ทำงานของเภสัชกร แม้แผนกของท่านจะไม่มีคนมากนัก แต่การรู้จักบุคลิกลักษณะนิสัยของเพื่อนร่วมงานและลูกจ้าง รวมไปถึงนายจ้าง แม้ในเบื้องต้นก็นับว่า มีชัยไปกว่าครึ่งแล้ว **เรามาลองดูกันว่า.....เรา และพวกเขา เป็นคนแบบไหนกัน=**

ก่อนอื่นให้ท่านลองดูว่า เราเป็นคนประเภทไหน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ความถนัดด้านการได้รับพลังงาน แบ่งออกเป็น 2 แบบได้แก่ ความถนัดจากการรับพลังงานจากโลกภายนอก (ใช้ตัวย่อ E ย่อมาจาก Extraverting) และความถนัดจากการรับพลังงานจากโลกภายใน (ใช้ตัวย่อ I ย่อมาจาก Introverting)

2. ความถนัดด้านการรับรู้สิ่งต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 แบบได้แก่ ความถนัดด้านการรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า (ใช้ตัวย่อ S ย่อมาจาก Sensing) และความถนัดในการมองความเป็นไปได้ในอนาคต (ใช้ตัวย่อ N ย่อมาจาก Intuiting)

3. ความถนัดด้านการตัดสินใจ แบ่งออกเป็น 2 แบบได้แก่ ความถนัดด้านการใช้ตรรกะและการคิดวิเคราะห์ (ใช้ตัวย่อ T ย่อมาจาก Thinking) และความถนัดในการตัดสินใจโดยใช้ค่านิยมส่วนตัวและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้อื่น (ใช้ตัวย่อ F ย่อมาจาก Feeling)

4. ความถนัดด้านไลฟ์สไตล์ แบ่งออกเป็น 2 แบบได้แก่ ความถนัดด้านการตัดสินใจและการทำสิ่งต่าง ๆ ให้เสร็จสิ้นลง (ใช้ตัวย่อ J ย่อมาจาก Judging) และความถนัดด้านเพินหาทางเลือก (ใช้ตัวย่อ P ย่อมาจาก Perceiving)

EXTROVERT (คนที่ชอบการพบปะสังสรรค์)	INTROVERT (คนที่มีโลกส่วนตัวสูง)
<ul style="list-style-type: none"> • ชอบพบปะพูดคุย • ชอบคุยกับคนเป็นกลุ่ม • พูดหรือทำไปก่อน แล้วค่อยคิด • ชอบใช้พลัง • สนใจสิ่งนอกตัว • พูดเก่ง • พูดเก่ง ชอบการกระทำ และความหลากหลาย • ชอบแสดงออก • คิดอะไรออกมาดัง ๆ • ชอบอภิปรายถกเถียง 	<ul style="list-style-type: none"> • ชอบอยู่คนเดียว • ชอบคุยแบบตัวต่อตัว • คิดให้ดีกว่าที่จะพูดหรือทำ • ชอบเก็บพลังไว้ • สนใจข้างในตัวเอง • เงียบขรึม • ชอบจดจ่อกับสิ่งเดียวในเวลาหนึ่ง ๆ • สงบเสถียร • คิดในใจเงียบ ๆ • ชอบครุ่นคิดทบทวน
SENSING (ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 อยู่กับปัจจุบัน)	INTUITION (สัญชาตญาณ สัมผัส หวังรู้)
<ul style="list-style-type: none"> • ชอบข้อเท็จจริงและข้อมูลที่เป็นรูปธรรม • สนใจสิ่งที่เป็นจริงมากกว่า • ใส่ใจในรายละเอียด • เน้นการทำได้จริง • ใส่ใจเรื่องปัจจุบันตรงหน้า • ให้ความสำคัญกับสามัญสำนึก • เน้นการปฏิบัติ • เชื่อมันประสบการณ์ในอดีต • มักชอบให้สิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างที่เป็นอยู่ 	<ul style="list-style-type: none"> • ชอบข้อมูลเชิงลึกและเป็นนามธรรม • สนใจสิ่งที่อาจเป็นไปได้มากกว่า • ใส่ใจในภาพรวม • เน้นจินตนาการ หรือแรงบันดาลใจ • ใส่ใจกับสิ่งที่ยังเป็นอนาคต • ให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์ • เน้นความเป็นไปได้ทางทฤษฎี • เชื่อในจินตนาการและทางสังสรรค์ • มักอยากลองทำสิ่งใหม่ ๆ

THINKING (ใช้เหตุผล)	FEELING (ใช้ความรู้สึก)
<ul style="list-style-type: none"> • จิตใจเข้มแข็ง หนักแน่น • เห็นปัญหา แล้วชอบวิเคราะห์ • ใจเป็นกลาง เชื่อในเหตุผลมากกว่าความรู้สึกส่วนตัว • พูดแบบตรงไปตรงมา • เน้นความสามารถเป็นหลัก • ตัดสินโดยใช้หัวเป็นหลัก • เน้นความยุติธรรมเป็นหลัก • อาจถูกมองว่าขาดความละเอียดอ่อน • วิพากษ์วิจารณ์ได้ดี • ไม่ค่อยถือสาหรือคิดมากกับคำพูดการกระทำของคนอื่น 	<ul style="list-style-type: none"> • จิตใจอ่อนโยน • เห็นอกเห็นใจเมื่อเห็นใครมีปัญหา • ใช้ความรู้สึกและสิ่งที่ฉันถือว่าสำคัญมากกว่า • พูดแบบรักษาน้ำใจมากกว่า • เน้นความสัมพันธ์เป็นหลัก • ตัดสินโดยใช้หัวใจเป็นหลัก • เน้นความปรองดองเห็นหลัก • อาจถูกมองว่าอารมณ์อ่อนไหวเกินไป • ชื่นชมคนอื่นได้ดี • รู้สึกหัวโนไปกับคำพูดการกระทำของคนอื่นได้ง่าย
JUDGING (ใช้ชีวิตมีแบบแผน ทำตามทีวางแผนไว้)	PERCEIVING (ยืดหยุ่น ปรับตัวตามสถานการณ์)
<ul style="list-style-type: none"> • อยากตัดสินใจให้จบ • ให้ความสำคัญกับกฎเกณฑ์หรือระเบียบ • วางแผนล่วงหน้า • ชอบทำตามขั้นตอน • ทำงานเสร็จก่อนแล้วค่อยสนุก • ชอบทำงานหรือโปรเจกต์ให้จบ • มุ่งเน้นเป้าหมาย • ชอบที่จะมีกฎระเบียบหรือขั้นตอนต่าง ๆ • ชอบตัดสินใจ หาข้อสรุป ทำให้จบเรื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> • อยากรอดูข้อมูลให้มากขึ้น • ให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่น สั้นไหล • ปรับตัวตามสถานการณ์ • ชอบความยืดหยุ่น • สนุกก่อน แล้วค่อยทำงาน • ชอบคิดหรือเริ่มงานหรือโปรเจกต์มากกว่าจะทำให้จบ • มุ่งเน้นกระบวนการ • ชอบทำตัวง่าย ๆ สบาย ๆ มากกว่า • ไม่ค่อยชอบตัดสินใจนัก ทำอะไรแล้วแต่สถานการณ์ตอนนั้น

16 Types of Personalities – ST

1.1 ISTJ – The Duty Fulfiller ผู้ทำหน้าที่ให้สำเร็จ

มีสมาธิสูง รับผิดชอบสูง ละเอียดรอบคอบ คิดพูดทำแบบตรง ๆ ใจแข็ง ไม่เก่งเรื่องความรู้สึก เจ้าระเบียบ ยุติธรรม จริงจังและไวใจได้ อดทนกับงาน ตรงเวลาและมีความสม่ำเสมอ ยึดมั่นกับหน้าที่ เจียบและจริงจัง น่าเชื่อถือ ยึดมั่นคำสัญญา ไม่โอ้อวดหรือคุยโม้ ไม่ฉวยโอกาส เป็นหัวหน้างานที่ดี เป็นเสาหลักของครอบครัว รักษาสัญญาแต่งงาน ตั้งชีวิต ไม่ชอบคำพูดที่เพ้อฝัน ไม่เน้นความหรูหรา แต่ชอบความแข็งแรงคงทนของเสื้อผ้าและอุปกรณ์ ไม่สนใจความพิเศษในอาหาร เครื่องดื่มหรือสถานที่

เป็นคนสงบเสงี่ยม หนักแน่น มีความรับผิดชอบและความสม่ำเสมอ เป็นที่พึ่งได้ อยู่กับความเป็นจริง มีโลกส่วนตัวสูง พูดน้อย พึ่งพาตนเอง มีความคาดหวังต่อตนเอง และผู้อื่นในเรื่องการตรงต่อเวลา ความชัดเจน ระมัดระวัง เป็นระเบียบเรียบร้อย มีสมาธิดี ไม่วอกแวกได้โดยง่าย

1.2 ISTP – The Mechanic ผู้เชี่ยวชาญเรื่องกลไก

เจียบ ๆ เรียบเฉย สงบเสงี่ยม ช่างคิด ใจเย็น มีโลกส่วนตัวสูง เก็บอารมณ์ความรู้สึก ดุสลับเข้าใจยากสำหรับคนส่วนมาก รักอิสระ เป็นตัวของตัวเอง อยู่กับความเป็นจริง ไม่ชอบเพ้อฝัน ชอบเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้นำด้วยตัวเอง ชอบความเสมอภาคและดื้อดึง

ไม่ชอบทำตามแบบแผนหรือความคาดหวังของใคร ไม่ชอบให้ใครมากำหนดว่าจะควรทำอะไรหรือมีจุดมุ่งหมายอย่างไร ชอบทำในสิ่งที่มาจากแรงกระตุ้นมากกว่าทำตามคำสั่ง เน้นการกระทำ กล้าเสี่ยง ชอบผจญภัย ชอบแหกกฎ มักมองหาความตื่นเต้นในการเล่น โดยไม่มีสิ้นสุด

แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เก่งอย่างมีทักษะ เปลี่ยนแผนได้ง่าย และรู้สึกภาคภูมิใจที่ทำการที่ทำสำเร็จ ชอบงานอดิเรกที่มีการเคลื่อนไหวรวดเร็ว ไม่ชอบทำอะไรที่เชื่องช้า เก่งเรื่องทักษะที่ต้องอาศัยลักษณะทางกายภาพเข้ามาช่วย ถนัดการบังคับเครื่องมือต่าง ๆ ที่จับต้องได้ มักถือว่าเป็น “ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือ”

1.3 ESTP – The Doer นักลงมือปฏิบัติ

มีความมั่นใจ ชอบความตื่นเต้น แหกคอก สนุกสนาน ชอบอยู่กับคนที่รักสนุกและสนใจในเรื่องเดียวกัน ชอบเรื่องสนุกแปลกๆที่สร้างความตื่นเต้น มีบุคลิกที่มีเสน่ห์/น่าหลงใหล แต่ก็อาจพูดอะไรที่ต้อ ๆ ตรงไปตรงมา มีพลังเหมือนไม่มีหมด จึงไม่ค่อยอยู่นิ่ง ใจร้อน คิดเร็ว ทำเร็ว ตัดสินใจเร็ว ชอบใช้ชีวิตแบบสุด ๆ

ชอบเป็นคนนำและควบคุมสิ่งต่าง ๆ ที่ตนรับผิดชอบ ตัดสินใจโดยใช้เหตุผล มุ่งเน้นที่เป้าหมายของตนเองและองค์กร ชอบทำอะไรที่ท้าทายและรู้วิธีที่จะทำงานให้เสร็จ มีความคิดเห็นในเรื่องต่างๆแทบทุกเรื่อง

เป็นมิตร ยืดหยุ่น ชอบทำตัวสบาย ๆ อยู่ในโลกของความจริง มีเหตุผล ไม่เพ้อฝัน เน้นผลลัพธ์และการกระทำไปข้างหน้า ไม่ต้องเสียเวลาวางแผนมากมาย ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี เบื่อง่าย รักสนุก ไม่ค่อยทำตามระเบียบและกำหนดการที่วางไว้ ทำอะไรใหม่ ๆ อยู่เสมอ ชอบเรื่องที่ต้องได้จริง/ปฏิบัติได้จริง ไม่สนใจเรื่องปรัชญาในการดำรงชีวิตหรือเรื่องลึกลับ อยู่ในโลกปัจจุบันมาก

มักเป็นผู้ริเริ่มกิจการ เรียนรู้ได้ดีเมื่อได้ทดลองทำ ได้ลองผิดลองถูก เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีเรื่องเล่าให้คนรอบข้างฟังอยู่เรื่อย ๆ มีคนห้อมล้อมอยู่เสมอ มักเป็นที่รัก ไม่ชอบทำงานตามตารางเวลา เน้นการลุยทำไปก่อน มักมีความสามารถด้านการใช้มือเป็นพิเศษ เช่น งานศิลปะ เล่นดนตรี (ที่ใช้มือมากกว่าปาก) เล่นกีฬา

1.4 ESTJ – The Guardian ผู้พิทักษ์

สนุกกับการทำงานตามหน้าที่ ชอบเป็นคนนำ และควบคุมสิ่งที่ตนรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง ชอบให้ตัวเองเป็นจุดศูนย์กลางของอำนาจ/เป็นเสาหลักของความเข้มแข็ง ถ้าคิดก็ตัดสินใจโดยใช้เหตุผล มุ่งเน้นที่เป้าหมาย มีความทะเยอทะยาน ชอบทำอะไรที่ท้าทาย มีความเห็นแทบทุกเรื่อง ไม่ค่อยจมนมเรื่องคำพูด

อยู่กับความเป็นจริง ไม่เพ้อฝัน มีระเบียบ ชอบการวางแผน ไว้ใจได้ ตั้งใจในการทำงานและใช้ชีวิต ทำงานหนัก คนอื่นว่าดูเข้มงวดและดู พุดจาโผงผาง แต่ไม่ชอบชีวิตที่ว่างแม้จะเหนื่อย ต้องการผลลัพธ์อยู่ตลอดเวลา จะรู้สึกหมดพลัง/ไร้ค่าถ้าไม่มีความก้าวหน้ากับชีวิต ยิ่งว่างนานๆ ยิ่งเครียดจนป่วยได้ มีมาตรฐานสูงในการทำงาน แน่วแน่ มุ่ง

มั่น ทุ่มเท จริงจัง มีพลัง (กดดันคนรอบข้าง) ชอบจัดระบบการทำงานให้เข้าที่ รับปากจะทำแล้วต้องทำให้ได้ ถ้าเห็นว่าเป็นหน้าที่ต้องทำก็ลงมือทำ ไม่ชอบคนเหลวไหลหรือทำแบบขอไปที/ไม่จริงจัง จะหงุดหงิดเวลาเห็นคนมาสายหรือทำให้เสียเวลา ให้ความสำคัญกับการทำงานมากกว่าสนใจความรู้สึก

16 Types of Personalities – SF

2.1 ISFJ – The Nurturer ผู้ช่วยเหลือ ผู้เลี้ยงดู

เป็นคนที่พึ่งพาได้สนิทใจ/ไว้วางใจได้ มีความซื่อตรงและผูกพัน เสียสละ ถ่อมตัวไม่โอ้อวด ไม่ทำงานออกนอกหน้าหรือเอาหน้า ไม่ชอบเป็นหัวหน้า พุดน้อย มักเก็บตัว เงียบ ใจดี มีความรักให้กับคนรอบตัว คิดถึงคนอื่นก่อนตัวเอง เป็นห่วงเป็นใย แต่มีใจบริการและพยายามช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสุดความสามารถ ชอบมากเมื่อได้รับผิดชอบดูแลตามความต้องการของผู้อื่น บริการนุ่มนวล จนมั่นใจว่าผู้รับไม่มีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออีกต่อไป ทำทุกอย่างเหมือนเป็นหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อภาระ ไม่ชอบบอกคำสั่งหรือตำหนิใคร

เมื่ออยู่ในองค์กรใดก็จะทำงานได้นานหลายปีโดยไม่เบื่อและไม่บ่น ไม่ละเมิดกฎเกณฑ์ เต็มใจที่จะทำงานนานๆ เมื่อต้องรับผิดชอบงานใดก็จะทำให้ทำงานสำเร็จเท่าที่จะทำได้ ทำงานอย่างมีระบบ ไม่ลังเลสงสัยในธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดกันมา ตัดดิน อยู่กับความเป็นจริง/ไม่เพ้อฝัน มีจิตสำนึก ขยันขันแข็ง จริงจัง วางแผนให้กับชีวิต ชอบเก็บความทุกข์ไว้กับตัวเอง เสียใจได้ง่ายเมื่อถูกวิจารณ์ไวต่อความรู้สึกอย่างมาก แสวงหาการเป็นที่รักจากคนรอบตัว ช่วยเหลือและให้ความสำคัญกับผู้อื่น จึงมักไม่ปฏิเสธคำขอร้องจากผู้อื่น

มีความพอใจส่วนตัวน้อยที่สุด (ในกลุ่มคนประเภทอื่นๆทั้งหมด) เกลียดความสุรุ่ยสุร่ายหรือการใช้ทรัพยากรคนในทางที่ผิด เชื่อว่างานคือสิ่งดี การเล่นเกมก็สมควรต้อง

มี เป็นลูกที่ “ว่านอนสอนง่าย” เชื่อฟังพ่อแม่ เคารพและผูกพันกับครอบครัว เป็นลูกในอุดมคติ เป็นพ่อแม่ที่เอาใจใส่ ให้ความรัก ห่วงใยลูกๆด้วยความเมตตา ทำทุกอย่างด้วยตนเองมากกว่าขอให้ผู้อื่นช่วยทำ

2.2 ISFP – The Artist ศิลปิน

เป็นคนง่าย ๆ สบาย ๆ น่ารัก ใจดี มองชีวิตเป็นสิ่งดีงาม พุดน้อย สงบเสงี่ยม สำนวญ ไม่ต้องการเป็นที่สนใจ ใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบัน ชื่นชมความเรียบง่ายของชีวิต จงรักภักดี สุขภาพ เห็นอกเห็นใจ มักให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้อื่นก่อน อารมณ์อ่อนไหว มักเก็บความรู้สึกไว้คนเดียว ไม่พูดตรง ๆ ซ้ำเกรงใจ มักห่วงว่าคนอื่นจะคิดอย่างไร ปรับตัวได้ดีในสถานการณ์ต่าง ๆ มีความสามารถมากแต่ไม่แสดงออกให้โดดเด่น มักใช้ชีวิตดีงามเพื่อสังคม มีทักษะทางด้านศิลปะมาก มีอารมณ์สุนทรียะ เคอะเขิน เมื่อได้รับคำชม ไม่ยึดติดกฎระเบียบ ชอบงานไม่ประจำแต่เป็นงานที่ทำหายเล็กน้อย หรือมีความหลากหลายของสิ่งที่ต้องทำ ชอบอยู่กับธรรมชาติ

2.3 ESFJ – The Caregiver ผู้ดูแลเอาใจใส่

มีความเป็นกันเอง มีน้ำใจ เป็นมิตร ประณีประนอม อ่อนน้อม ระวัง เห็นใจและสนใจสุขทุกข์ของคนรอบตัว ชอบสังคมมาก ไม่ชอบอยู่คนเดียว ชอบเป็นที่รัก มีชีวิตชีวา หากเป็นที่ต้องการและชื่นชมของคนอื่น ปรับตัวตามความต้องการของคนอื่นมากกว่าเป็นตัวของตัวเอง ใส่ใจและให้ความสำคัญกับคนอื่นรอบตัว ห่วงใยคนรอบข้างก่อนตนเอง

เป็นตัวกลางสำหรับสร้างความสัมพันธ์แบบรักใคร่ห่วงใยในสังคม เป็นต้นแบบแห่งความเอาใจใส่คนรอบข้าง ถือว่าเป็นคนที่อยู่ในสังคมได้ดีที่สุด คนอื่นอยู่ด้วยแล้วรู้สึกสบายใจและอยากคบหา

รู้สึกดีในการทำให้คนอื่นสบายใจ ลูกค้าจะสัมผัสได้ถึงความอบอุ่น เป็นคนมุ่งมั่นและกล้าแสดงความรู้สึกอยากช่วยเหลือ เคารพกฎและหน้าที่ ทำตามระเบียบแบบแผนของสังคม คิดแต่เรื่อง “ควร – ไม่ควร” มากมายสำหรับตัวเองและผู้อื่น ไม่ต้องการทำร้ายใคร ไม่ทำตัวเป็นภาระหรือสร้างความลำบากให้กับคนอื่น การได้รับการเอาใจใส่จากคนอื่นก็ช่วยเติมพลังให้บริการคนอื่นต่อไปได้

2.4 ESFP – The Performer นักปฏิบัติ

ชี้อ่อน เป็นมิตรอย่างเปิดเผย มีรอยยิ้ม ใจกว้าง เป็นกันเอง ไร่แรงแจ่มใส มีชีวิตชีวา ชอบทำตามตามสบาย มองโลกในแง่ดี (แต่ซึ่งอ่อนบางเรื่อง) มีไหวพริบและเสน่ห์ มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นที่ชื่นชอบของบุคคลอื่น ให้ความสำคัญและทะนุถนอมความสัมพันธ์ มีน้ำใจ คอยช่วยเหลือโดยไม่

หวังสิ่งตอบแทน ทำตามความรู้สึกที่เกิดขึ้น มีความสุขกับสิ่งต่าง ๆ ที่ทำและเห็น ชอบคบหาเพื่อนที่ชอบเรื่องตลกตลก รื่นเรริงสนุกสนานเหมือนกัน ปรับตัวได้ดีและชอบทำงานเป็นทีม

รักสวยรักงาม แต่งตัวตามแฟชั่นหรือตามลักษณะโดดเด่นของตัวเองหรือตามเพื่อนฝูงรอบข้างที่ดูเนียบ และใส่ใจในการแต่งตัวมากกว่าคนทั่วไป รักความตื่นเต้น ชอบความขบขัน รักบรรยากาศของการสังสรรค์กินดื่ม และสร้างบรรยากาศแบบนี้ในสถานที่รอบตัวตลอดเวลา ไม่ชอบบรรยากาศที่อึมครึมเคร่งเครียด

ช่างพูด และมีวาทีศิลป์ให้คนอื่นเห็นด้วย เศร้าเหงาเวลาทำอะไรคนเดียว มีงานหลายโครงการแต่ต้องเป็นระยะเวลาไม่นาน ไม่สนใจทฤษฎีหรือแนวคิดทางวิชาการ แต่ชอบลงมือทำและเรียนรู้จากการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า มีพรสวรรค์ในการจัดแจงงานใหญ่ ๆ ให้ลุล่วง ชอบทำสิ่งใหม่ ๆ มากกว่าคิดอะไรใหม่ ๆ หลวมตัวง่ายต่อคำหวาน ๆ

16 Types of Personalities – NF

3.1 INFJ – The Protector ผู้ป้องกัน

ทำตัวเงียบ ๆ ไม่พูดมาก (แต่พูดออกมาเมื่อใดจะสะเทือนผู้ฟังไปถึงระดับอารมณ์) ไม่ค่อยแสดงอารมณ์ แต่มีความเห็นอกเห็นใจและเอื้ออาทรผู้อื่น (บุคลิกที่ซับซ้อนนี้จึงสร้างความงุนงงไม่เฉพาะกับผู้อื่นเท่านั้น แต่กับตัวเองด้วย) เหมือนคนใจเย็นแต่ข้างในซับซ้อนรุนแรงมาก เป็นคนร่ำรวยจินตนาการ มีโลกภายในที่ลุ่มลึก มีความคิดสร้างสรรค์ในแบบฉบับของตน เข้าใจยาก มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ตีอรรถนต่อความคิดของคนอื่น ไวต่อการรับรู้อารมณ์ของคนอื่น เก่งเรื่องคนและการจัดการ มีแรงบันดาลใจและอุดมคติที่แรงกล้า ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้ผู้อื่นได้พัฒนาตนเองอีกด้วย เก่งเรื่องคนและการจัดการ ชอบช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์อย่างจริงจัง

มีญาณสัมผัสเข้าใจปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติ ได้ดีกว่าคนกลุ่มอื่นทั้งหมด อ่านคนได้ขาด สังเกตความรู้สึกหรือเจตนาของคนอื่นก่อนที่คนๆนั้นจะรู้สึกตัวด้วยซ้ำ รับรู้สัมผัสความสุข/ทุกข์ ความดีงาม/ความชั่วร้ายในตัวบุคคลอื่น มองเป็นเรื่องราวของผู้คนทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต หยั่งรู้ล่วงหน้า ลางบอกเหตุ โสตนนิมิตหรือภาพนิมิต บอกว่าสิ่งใดจะบังเกิด เหมือนจะสามารถสื่อสารจิตกับบุคคลที่อยู่ไกล ๆ ได้ ทำให้เหมือนเป็นคนลึกลับ มีจินตนาการที่ไร้ขีดจำกัดทำให้สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะที่ซับซ้อนและงดงาม เช่น ดนตรี หลักทางคณิตศาสตร์ บทกวี บทละคร และบทประพันธ์ มีจินตนาการสูงสุดเมื่อเทียบกับคนกลุ่มอื่น

3.2 INFP – The Idealist นักอุดมการณ์

เจียบ ๆ ไม่ค่อยสูงส่งกับคนอื่นนอกจากคนที่สนิทด้วยจริง ๆ เป็นคนง่าย ๆ สบาย ๆ สุภาพอ่อนโยน อยู่ใกล้แล้วสบายใจ ชอบช่วยเหลือและเข้าใจคนอื่น แสดงอาการประนีประนอม ไม่ชอบโต้แย้ง เก็บอารมณ์ความรู้สึกจนดูเหมือนเป็นคนเย็นชา ไม่ค่อยคิดอะไรในทางลบ เปิดรับไอเดียใหม่ ๆ ถ้าไม่ถึงกับขัดค่านิยมสำคัญของตนมากนัก มีความซื่อตรงและยึดมั่นต่อสิ่งที่ตนเชื่อและศรัทธาอย่างมาก มีชีวิตภายในที่เข้มข้นและความรู้สึกที่ซับซ้อน คนอื่นอาจไม่ค่อยเข้าใจเพราะเขาไม่ได้บอกความรู้สึกและความเชื่อมั่นศรัทธาให้ใครรู้มากนัก เว้นแต่บางเรื่องที่สำคัญ ซึ่งจะบอกกับไม่กี่คนเท่านั้น

มีความเชื่อและมุ่งมั่นที่จะทำเพื่อคนอื่น แต่มักทำตัวสบายจนงานค้างคั่งค้างไว้ เป็นคนเจ้าความคิดช่างพิจารณา เป็นนักฟังที่ดีและช่วยปลอบประโลมคนที่ทุกข์ร้อนได้อย่างแท้จริง

3.3 ENFP – The Inspirer ผู้สร้างแรงบันดาลใจ

ชอบแสดงออก มีพลัง กระตือรือร้น ไม่ค่อยอยู่นิ่ง มีชีวิตชีวา ร่าเริง สดใส รักความเป็นอิสระ ทำตามความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้น มองโลกในแง่ดี (ทุกอย่างมีพลัง นำตื่นตันไปหมด) มีอารมณ์ขัน ช่วยให้คนรอบข้างกระตือรือร้นและสนุกสนานไปด้วย มีจินตนาการอย่างมาก ความคิดไม่หยุดนิ่ง อารมณ์เปลี่ยนแปลงบ่อย นาที่หนึ่งอาจรู้สึกอย่างหนึ่ง นาที่ถัดไปอาจรู้สึกอีกแบบ ไม่ชอบรับมือกับเรื่องที่เป็นรายละเอียด (รวมทั้งเรื่องเงิน) ไม่ชอบทำอะไรที่จำเจน่าเบื่อหน่าย มองหาความท้าทายและความหลากหลาย ค้นหาช่องทางใหม่ ๆ ในการทำสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีโครงการต้องทำมากมาย มีความยืดหยุ่นปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้รวดเร็ว พลิกวิกฤตเป็นโอกาสได้ ใช้ชีวิตอย่าง

เต็มที่ ชอบหาความแปลกใหม่ให้ชีวิต ชี้สังสารและเห็นใจผู้อื่น มักตกหลุมคำพูดหวานล้อมจนรับปากไปโดยไม่คิดให้รอบคอบเสียก่อน

มีพรสวรรค์ในการโน้มน้าวใจและสร้างแรงบันดาลใจให้กับคนรอบข้างอย่างมาก คิดเริ่มต้นทำอะไรแล้วก็ไม่ลังเลในรายละเอียด (เป็นจุดเสีย) มักแก้ปัญหาด้วยการทิ้งโครงการนั้นไปเฉย ๆ ชอบคิดอะไรดี ๆ ขึ้นมามากมาย แต่ก็ไม่ทำจริงสักที ถ้าถึงคราวที่อยู่ในภาวะตึงเครียดมาก ก็อาจแสดงถึงความไม่อดทนต่อผู้คนรอบตัว

3.4 ENFJ – The Giver ผู้ให้

อบอุ่น ดูแลเอาใจใส่และห่วงใยผู้อื่น ให้ความสำคัญกับสิ่งดี ๆ ในตัวคนอื่น กระฉับกระเฉง กระตือรือร้น มีไฟตลอดเวลา ทุ่มเท มีเสน่ห์ เข้ากับคนแบบต่าง ๆ ได้ดี สบาย ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร มีความเป็นผู้นำอยู่ในตัว สามารถโน้มน้าวและจูงใจคนได้ดี มีความมั่นใจในตัวเอง มั่นคง วางใจได้ ไม่ชอบอยู่คนเดียว ชอบมีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะในการเข้าสังคมที่ดี ใจร้อน ชอบจะทำอะไรอยู่ตลอดเวลา เป็นผู้นำที่พร้อมให้คำแนะนำและเข้าใจช่วยจัดการวางแผนแก้ไขปัญหาให้กับคนรอบตัว

มีความสามารถเข้าถึงจิตใจของคนอื่น มักเอาตัวเองเข้าไปพัวพันกับเรื่องทุกข์ร้อนของคนอื่นโดยไม่รู้ตัว (แล้วสร้างความเจ็บปวดให้กับพวกเขาด้วยเช่นกัน) มักจะรับเอาความทุกข์ของคนอื่นมาเป็นทุกข์ใจของตนเอง จะอยู่อยู่ตลอดเวลา เพราะมีความสนใจที่หลากหลาย และทุ่มเททำงานเต็มที่ รับปากแล้วรักษาคำพูด

มีความคาดหวังในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมาก ฝันถึงโลกสวย เป็นคนที่อุทิศตนให้กับครอบครัวทำงานหนักเพื่อมั่นใจว่าคนข้างหลังจะอยู่ดีมีสุข

16 Types of Personalities – NT

4.1 INTJ – The Scientist นักวิทยาศาสตร์

เงียบ ชอบคิดอะไรคนเดียว มีเพื่อนไม่มาก ฉลาด ชอบคิดค้นไอเดียใหม่ ๆ มีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ว่าควรจะเป็นอย่างไร มีความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูล ที่ซับซ้อนได้ พยายามพัฒนาตนเองผู้อื่นและสิ่งรอบตัว มีความมั่นใจในวิสัยทัศน์และแรงบันดาลใจของตนเอง ซึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับความคิดความเชื่อของคนส่วนใหญ่ และไม่หวั่นไหวต่อข้อกังขาของคนอื่น ต้องการมีอิสระและเป็นตัวของตัวเองอย่างมาก จึงชอบทำอะไรในแบบของตัวเองมากกว่าจะคล้อยตามผู้อื่น มีความมั่นใจสูง มองการณ์ไกล และมีความมุ่งมั่น จริงจัง

เป็นสุดยอดนักคิดที่สุดและมีความเชื่อมั่นในตัวเอง สูงที่สุดในบรรดาคนทุกประเภท ชอบซ่อนความคิดอันลึกซึ้งของตัวเองเอาไว้และไม่ค่อยเสนอตัวไปอธิบายความคิดของตนให้ใครฟัง มีความสม่ำเสมอในการทำงานอย่างมาก ทำงานสำเร็จลุล่วง อยู่ในโลกของความจริง ให้ความสำคัญกับสิ่งที่เป็นไปได้และสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ชอบมองอนาคตมากกว่ามองย้อนหาอดีต เป็น “ผู้หาเหตุผลและท้าทายความเป็นไปได้ใหม่ ๆ” ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ วิเคราะห์เชื่อมโยงในสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง และสร้างวิสัยทัศน์ใหม่ ๆ ขึ้นมา ชอบท่องเที่ยวในโลกกว้าง มักเปิดแนวคิดใหม่ ๆ และท้าทายความเชื่อเดิม ๆ แต่เป็นคนที่ยอมทำตามกฎระเบียบหากมันมีประโยชน์ แต่ถ้ากฎระเบียบนั้นขาดตรรกะไม่สมเหตุสมผล ก็พร้อมจะเปลี่ยนแปลง

4.2 INTP – The Thinker นักคิด

เก็บตัว เงียบ ๆ สงวนท่าที พึ่งพาตัวเอง เป็นตัวของตัวเองอย่างมาก ครุ่นคิดถึงสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อทำความเข้าใจ และพยายามพัฒนาระบบความคิดให้ลงตัวอยู่เสมอ ให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นที่ชัดเจน กระชับ และแม่นยำ ชอบอยู่ในโลกของตัวเองที่รู้มรยาไปด้วยความ

คิดและไอเดียต่าง ๆ มีความสนใจใคร่รู้ที่จะเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ในจักรวาล และอยากสำรวจความจริงและหลักการทั้งหลายทั้งปวง มีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ ใช้เวลาในหัวตัวเองมาก ไม่อยู่กับเนื้อกับตัว ไม่ค่อยรู้ว่าคนอื่นรู้สึกอย่างไร เป็นคนยืดหยุ่นสูง

เหมาะที่จะเป็นนักคิดในเชิงนามธรรม เพราะไม่มีอะไรที่สำเร็จเป็นรูปธรรม เป้าคิดเรื่องเดิม ๆ ก็เปลี่ยนไป คิดเรื่องอื่นต่อ ไม่อดทนกับงานประจำที่มีรายละเอียดมาก หรือต้องทำอะไรซ้ำ ๆ แบบจำเจเป็นเวลานาน ๆ ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับวันครบรอบหรือวันสำคัญทางศาสนา อาจถึงขั้นไม่เข้าใจความรู้สึกของคนอื่น

4.3 ENTP – The Visionary ผู้มีวิสัยทัศน์

สบาย ๆ มีความยืดหยุ่น กระตือรือร้น มีพลังร่าเริงแจ่มใส มั่นใจในตนเอง หัวไว ฉลาดทันคน หลายคนชอบทำงานท้าทายและเอาชนะกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มากกว่าจะทำตามกฎ สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ฉลาดเฉลียว เก่งการวิเคราะห์เชิงเหตุผล ตรรกะ ชอบคิดค้นวิธีใหม่ ๆ ในการทำสิ่งต่าง ๆ มีความสามารถยอดเยี่ยมในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่ท้าทายได้ดีโดยเฉพาะเรื่องทฤษฎี ชอบความเปลี่ยนแปลงและหลากหลาย มักต่อต้านอะไรก็ตามที่จะมาตีกรอบสร้างข้อจำกัดหรือทำให้เบื่อ ไม่ชอบความจำเจ เบื่อง่าย ชอบแหกคอก เปลี่ยนใจบ่อย

ทำงาน ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้โยเยไปหมด เป็นเจ้าโครงการใหม่ ๆ ทำให้คนรอบตัวหัวหมุนอยู่เสมอ มีความคิดอิสระและตื่นตัวในการทดลองทำสิ่งใหม่ แต่ไม่ใช่คนที่ทำอะไรให้สำเร็จ (ทำดีทีเหลว) ไม่เก่งเรื่องลงรายละเอียด ถ้าไม่มีคนสานต่อจนเสร็จ โครงการนั้นก็อาจถูกปล่อยทิ้ง ไม่ยอมให้ตัวเองถูกผูกติดกับงานที่จำเจหรือกิจกรรมตามตารางเวลาซึ่งจะรู้สึกน่าเบื่อ

4.4 ENTJ – The Executive ผู้บริหาร

เป็นนักกลยุทธ์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผล มั่นใจในตนเอง ใจร้อน มีพลัง คิดและทำอะไรจริงจัง มีความสามารถและไม่ค่อยอยู่นิ่ง เป็นคนรอบรู้ แก้ปัญหาเก่ง เชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ได้ดี ชอบเผชิญหน้า ชอบถกเถียง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งชอบและเคารพคนที่กล้าท้าทายเขา และจะไม่นับถือคนที่ไม่กล้าทำแบบนั้น ตัดสินใจรวดเร็ว มีความเฉียบขาดในการทำสิ่งต่าง ๆ ทำงานเก่ง แต่ให้กำลังใจคนไม่เก่ง

ปกติแล้วเขาจะก้าวไปอยู่ในตำแหน่งที่สามารถควบคุมและระดมสรรพกำลังเพื่อไปให้ถึงเป้าหมาย

ระยะยาว มีความสามารถในการประยุกต์ด้านการจัดการ และการวางแผน เน้นเหตุผลและตรรกะ ไม่ชอบคุยกับคนที่ใช้อารมณ์ หงุดหงิดกับคนที่ทำผิดซ้ำ ๆ ซาก ๆ มุ่งการพัฒนาไปข้างหน้า ความคิดเชิงกลยุทธ์ที่จะทำสิ่งใหม่ ๆ เป็นสิ่งสำคัญมาก

สื่อสารกับผู้อื่นอย่างตรงประเด็น มีความเด็ดขาด กล้าตัดสินใจ มักได้รับการเลือกให้เป็นผู้นำทีม บางคนดูเหมือนวางอำนาจ แต่ลึก ๆ ก็ไม่ได้คิดอะไร มีลักษณะของผู้นำอย่างแท้จริง มีความสามารถในการบริหารจัดการสูง ดูยุ่งอยู่ตลอดเวลาเพราะเต็มทีกับงานมาก วางเป้าหมาย และให้อิสระกับคนที่ทำงานด้วย

“ ความจริงแล้ว คน ๆ หนึ่งอาจมีลักษณะกับซ้อนกันอยู่บ้าง แต่ให้อ้างอิงน้ำหนักไปในทางที่มากที่สุดการใช้แผนที่ MBTI นี้ จะเป็นแผนที่ นำทางให้เกสตรสามารถรู้จักคนได้ดีมากยิ่งขึ้น อย่างน้อยก็รู้ว่า คนใช้และลูกน้องของเรา... มีความแตกต่างกันหลากหลายทีเดียว ”

Internet of Medical Things (IoMT) กับการดูแลผู้ป่วยในร้านยา

ในปัจจุบัน อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น Smart Watch, Fitness tracker หรืออุปกรณ์อัจฉริยะอีกหลายตัว ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในเรื่องของสุขภาพมากยิ่งขึ้น โดยที่ผู้ใช้งานสามารถติดตามสถานะของร่างกายได้ เช่น อัตราการเต้นของหัวใจ, ปริมาณออกซิเจนในเลือด, คุณภาพของการนอนหลับ หรือในบางอุปกรณ์สามารถตรวจจับคลื่นไฟฟ้าหัวใจ มีระบบการส่งสัญญาณแจ้งเตือนเมื่อมีการล้ม หรือมีการกระแทกได้ เราจึงอนุมานได้ว่า อุปกรณ์เหล่านี้เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการติดตามสถานะของสุขภาพได้

IoMT คืออะไร ?

IoMT มาจากคำว่า Internet of Medical Things ซึ่งเป็นคำศัพท์ในวงการเทคโนโลยี พัฒนามาจากคำว่า IoT หรือ Internet of Things ซึ่งก็คือ เทคโนโลยีที่สามารถเชื่อมต่อโลกทั้งใบให้อยู่ในมือ โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถวัดค่าต่าง ๆ ของร่างกายได้ทันทีเมื่อต้องการ และมีการส่งข้อมูลสุขภาพไปเก็บในฐานข้อมูล และแสดงผลออกมาให้เข้าใจได้ หลักการของ IoT ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ

1. ตัวรับสัญญาณ (Sensor) เป็นอุปกรณ์อัจฉริยะทำหน้าที่รับข้อมูล แล้วส่งเข้าไปที่ระบบอินเทอร์เน็ต
2. โปรแกรมจัดการข้อมูล (Software) ทำหน้าที่รับข้อมูลจาก Sensor แล้วจัดการข้อมูลในฐานข้อมูลให้เป็นระบบ
3. ตัวแสดงผลข้อมูลกับผู้ใช้ ทำหน้าที่แสดงผลข้อมูลให้ผู้ใช้ดูในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่าย

IoMT จะเน้นไปที่การใช้งานเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ โดยมีจุดประสงค์ที่จะส่งเสริมสุขภาพของผู้ใช้งานให้ดีขึ้น แต่เนื่องจากการทำงานกับร่างกายของมนุษย์ซึ่งมีความซับซ้อน จึงจำเป็นจะต้องมีความแม่นยำเป็นพิเศษ อุปกรณ์อัจฉริยะที่ใช้ในทางการแพทย์จะต้องได้รับมาตรฐานในการผลิตที่เหมาะสม และวัดผลออกมาได้อย่างถูกต้อง และได้ค่าที่มีความใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลคลาดเคลื่อน

การประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพผู้ป่วยในร้านยา

เภสัชกรมีบทบาทในการติดตามผลการรักษาของผู้ป่วย โดยเฉพาะในร้านยา ซึ่งเภสัชกรจะสามารถนำข้อมูลที่ได้จากระบบ IoMT โดยดูข้อมูลสุขภาพของคนไข้ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น แอปพลิเคชันที่แสดงบนโทรศัพท์ หรือจากบนอุปกรณ์โดยตรง มาแปลผลให้ผู้ป่วยได้เข้าใจถึงสภาวะร่างกายในปัจจุบัน หรือช่วยประเมินผลการติดตามโรคเรื้อรังได้

ตัวอย่างการใช้งานข้อมูลสุขภาพจากระบบ IoT

โรคหัวใจเต้นผิดจังหวะ ในบางกรณี Smart Watch จะสามารถตรวจจับอัตราการเต้นของหัวใจที่ผิดปกติได้ ทั้งในเรื่องของความถี่ที่สูงเกินไป หรือจังหวะการเต้นที่ไม่เป็นจังหวะ ซึ่งเราจะทราบความผิดปกติได้ หากผู้ป่วยเป็นผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยโรคนี้และกำลังรักษาอยู่ เกสเซอร์จะประเมินได้ว่า อาจมีปัจจัยบางอย่างที่ทำให้การรักษาที่คนไข้ได้รับไม่เต็มประสิทธิภาพ

โรคนอนไม่หลับ ในกลุ่มผู้ป่วยที่เป็นโรคนอนไม่หลับ คณะกรรมการนอน และ Sleep pattern ที่วัดได้จาก Smart watch จะมีความผิดปกติ ซึ่งเกสเซอร์จะทราบถึงพฤติกรรมกรรมการนอนของผู้ป่วย เช่น เวลาที่เริ่มเข้านอน เวลาที่ตื่นนอน การหลับสนิท หรือมีการลุกไปเข้าห้องน้ำ ในช่วงกลางคืนหรือไม่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถนำมาประกอบการติดตามการรักษาโรคได้บางส่วน

อุณหภูมิของร่างกาย โดยข้อมูลที่เก็บได้อาจเป็น อุณหภูมิจากการวัดด้วย Smart Watch หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ซึ่งอุณหภูมิจัดเป็นข้อมูลที่น่าไปใช้อธิบายถึงอาการของโรคได้มากมาย เช่น ภาวะติดเชื้อ, การมีประจำเดือน, หรือการหมดสติจากอุณหภูมิที่สูงเกินไปได้

ข้อควรระวังของการใช้ระบบ IoT

1. อุปกรณ์ในปัจจุบัน มีเพียงไม่กี่ชนิดที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น “เครื่องมือแพทย์” ตามพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ปี 2562 จึงยังไม่มีเคยอุปกรณ์ IoT ที่มีการวิจัยทางคลินิกที่สามารถยืนยันถึงความแม่นยำในการวัดค่า และประโยชน์ของการใช้ IoT อย่างเป็นทางการ

2. ในปัจจุบัน IoT ไม่สามารถที่จะใช้วินิจฉัยโรคได้ สามารถใช้ได้เพียงการติดตามผลการทำงานของร่างกายเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ได้จากการวัดสามารถนำมาประเมินการรักษาได้ และอาจช่วยให้แพทย์วินิจฉัยโรคได้ง่ายขึ้น

3. วิธีการใช้งานอุปกรณ์อัจฉริยะเองก็ส่งผลต่อการวัดค่า หากในอุปกรณ์อย่างผิดวิธีก็จะทำให้ได้ค่าที่ผิดปกติทันที เช่น การวัดคลื่นไฟฟ้าหัวใจด้วย Smart watch หากใส่นาฬิกาสลับข้างกับที่กำหนด ก็จะทำให้ได้กราฟคลื่นไฟฟ้าหัวใจกลับหัวหลังจากวัดเสร็จ

เห็นได้ว่าระบบ IoT นั้นเข้ามามีบทบาทในเชิงของการดูแลสุขภาพมากยิ่งขึ้น และเกสเซอร์เองก็สามารถที่จะนำข้อมูลที่ได้จากคนไข้มาใช้ในการเสริมการดูแลสุขภาพคนไข้ให้ดียิ่งขึ้นด้วย แต่อย่างไรก็ตาม เกสเซอร์ทุกคนก็ต้องเลือกใช้ข้อมูล ร่วมกับการพูดคุยและสอบถามข้อมูลสำคัญเพิ่มเติม แล้วจึงรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาประกอบกันก่อนจะตัดสินใจจ่ายยาให้กับคนไข้ หรือให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพกับคนไข้ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับตัวผู้ป่วยมากที่สุด

Ref

<https://aws.amazon.com/th/what-is/iot/>

<https://www.bangkokbankinnohub.com/th/5-healthcare-technology-in-2022/>

<https://www.ftpi.or.th/2016/7410>

หน่วยกิตการศึกษาต่อเนื่อง
ผู้ประกอบวิชาชีพศึกษาศาสตร์

ภญ.ผศ.ดร.อาภา เพชรสัมฤทธิ์

ภก.กันตวัฒน์ ฤทธิ์เต็ม

ภก.ผศ.ดร.บุญดิศย์ วงศ์ศักดิ์

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ความหลากหลายขององค์ประกอบทางเคมี และฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระจากชัน (propolis) ของชันโรง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบถึงฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระและองค์ประกอบทางเคมีของสารสกัดจากชันโรงที่พบทั้งจากต่างประเทศและในประเทศไทย
2. เพื่อให้ทราบถึงความหลากหลายของชันโรงชนิดต่าง ๆ ทั่วโลก

บทคัดย่อ

ชัน (propolis) คือสารที่ผึ้งและชันโรงสามารถสร้างขึ้นได้จากพืชไม้เพื่อป้องกันตนเอง ซึ่งพบได้ในแถบภูมิอากาศร้อนและกึ่งร้อนของโลกรวมถึงในประเทศไทย มีฤทธิ์ทางชีวภาพหลากหลายที่นิยมนำมาศึกษา ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระที่แบ่งเป็นรายงานการศึกษาจากต่างประเทศและรายงานการศึกษาของไทย

บทนำ

ชัน หรือ พรอพอลิส (propolis) ในภาษาอังกฤษเป็นสารที่ผึ้งและชันโรงสามารถสร้างขึ้นได้โดยใช้วัตถุดิบจากพืชไม้ต่าง ๆ เพื่อป้องกันตนเอง ชันมีลักษณะเป็นก้อนแข็ง หรือสารกึ่งแข็งคล้ายกาว พบได้ในแถบภูมิอากาศร้อนและกึ่งร้อนของโลกรวมถึงในประเทศไทย คนในสมัยโบราณเชื่อว่าชันสามารถใช้รักษาโรคต่าง ๆ ได้และพบการนำมาใช้ในหลาย ๆ แห่งของโลก โดยฤทธิ์ทางชีวภาพที่นิยมศึกษาของสารสกัดชันจากชันโรงได้แก่ ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ ฤทธิ์ต้านเซลล์มะเร็ง ฤทธิ์ต้านเชื้อจุลชีพ และฤทธิ์ด้านการอักเสบ ทั้งนี้สารสกัดจากชันมีสารสำคัญที่ออกฤทธิ์เป็นกลุ่มฟีนอลิกฟลาโวนอยด์ หรือ เทอร์ปีนอยด์ โดยจะมากขึ้นอยู่กับบริเวณที่อยู่อาศัยและชนิดของชันโรง ในการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าชื่อวิทยาศาสตร์ของชันโรงบางชนิดมีการเปลี่ยนแปลง ย้ายสกุลหรือตั้งสกุลใหม่ขึ้นมา ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระโดยแบ่งเป็นรายงานการศึกษาจากต่างประเทศและรายงานการศึกษาของไทยและยึดตามชื่อที่ต้นฉบับผลงานใช้ เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถไปค้นคว้าต่อได้ง่าย

ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของชัน

ชันมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระซึ่งได้รับความนิยมในการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่มักรายงานเป็นความเข้มข้นของสารที่สามารถยับยั้งอนุมูลอิสระได้ร้อยละ 50 (IC_{50})

รายงานการศึกษาในต่างประเทศ

จากความหลากหลายของชนิดชันโรงทำให้ประเทศบราซิลเป็นประเทศที่มีการศึกษาเกี่ยวกับชันมาก โดยชันโรงสกุล *Melipona* มีลักษณะของชันแข็งกว่าชันโรงสกุลอื่น ๆ เนื่องจากมีเศษดินหรือโคลนผสมลงไปชันด้วย จึงเป็นที่นิยมศึกษามากในประเทศบราซิล

ในปี ค.ศ. 2013 การศึกษาของ da Silva และคณะ⁽¹⁾ ใช้ชันของชันโรงชนิด *Melipona interrupta* จากรัฐอามาโซนัสซึ่งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศบราซิล สารที่แยกได้จากชันของชันโรงประกอบด้วย 5,7,4'-trihydroxyflavanone, 3,5,6,7,4'-pentahydroxyflavonol, naringenine-4'-O- β -D-glucopyranoside และ myricetin-3-O- β -D-glucopyranoside ทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระสารสกัดชันด้วยวิธี FRAP มีค่าเท่ากับ 34.6-106.0 มิลลิโมลสมมูลของเฟอริลซัลเฟตต่อมิลลิกรัมของสารสกัด และวิธี DPPH มีค่า IC_{50} เท่ากับ 10-20.5 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร และในปีเดียวกัน de Souza และคณะ⁽²⁾ ใช้ชันโรงชนิด *M. subnitida* จากรัฐปาราบาซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศบราซิล สกัดแยกสารสำคัญจากสารสกัดชันแล้ววิเคราะห์สารที่แยกได้ด้วยเทคนิคนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ (Nuclear Magnetic Resonance (NMR)) และแมสสเปกโตรเมทรี (Mass spectrometry (MS)) พบว่าประกอบด้วยสาร 6-O-p-coumaroyl-D-galactopyranose, 6-ocinnamoyl- 1-O-pcoumaroyl- β -D-glucopyranose, 7-O-methyl-naringenin, 7-O-methyl aromadendrin, 7,4'-di-O-methyl aromadendrin, 4'-O-methyl kaempferol, 3-O-methyl quercetin, 5-O-methyl aromadendrin และ 5-O-methyl kaempferol ทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระสารสกัดชันด้วย DPPH และ ABTS มีค่า IC_{50} เท่ากับ 10.1 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร และ 4.3 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร ตามลำดับ

ต่อมาในปี ค.ศ. 2014 คณะผู้วิจัยสกัดชันจากชันโรงชนิด *Melipona fasciculata* จากรัฐมารันยา ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศบราซิลด้วยตัวทำละลายเอทานอลความเข้มข้นร้อยละ 70 และนำสารสกัดหยาบที่ได้ไปสกัดแยกเป็นส่วน ๆ ด้วยเฮกเซน คลอโรฟอร์ม และเอทิลอะซิเตท จากนั้นทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของสารสกัดได้ผลดังนี้ วิธี DPPH และ ABTS ให้ค่า IC_{50} เท่ากับ 3.75-17.86 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร และ 1.44-16.29 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร ตามลำดับ ส่วนวิธี FRAP ให้ค่าเท่ากับ 2.52-17.87 มิลลิโมลสมมูลของเฟอริลซัลเฟตต่อกรัมของสารสกัด โดยฤทธิ์ที่ดีที่สุดได้จากสารสกัดส่วนเอทิลอะซิเตท และการวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีสารสกัดหยาบโดยใช้เครื่องโครมาโทกราฟีของเหลวสมรรถนะสูงซึ่งเชื่อมกับเครื่องตรวจวัดไดโอดอาร์เรย์และแมสสเปกโตรเมทรี (High performance liquid chromatography-diode array-mass spectrometry (HPLC-DAD-MS)) พบสารเคมีที่เป็นองค์ประกอบได้แก่ corilagin, ellagic acid gallotannins และ tellimagrandin I ³ และในปีเดียวกันนี้เองคณะของ Campos ใช้ชันของชันโรงชนิด *M. orbigny* สกัดด้วยเอทานอลพบว่า มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ ยับยั้งการแตกของเม็ดเลือดแดง

(anti-hemolytic) และป้องกันการเกิดลิพิดเปอร์ออกซิเดชัน (lipid peroxidation) โดยชันจากผึ้งพันธุ์ *Apis mellifera* ก็พบฤทธิ์ดังกล่าวนี้เช่นเดียวกันซึ่งมีความสัมพันธ์กับปริมาณสารกลุ่มฟีนอลิกในชันของชันโรง เนื่องจากการให้อาหารเลี้ยงดูของสารฟีนอลิกเหล่านี้ทำให้อนุมูลอิสระมีความเสถียรและกระตุ้นการทำงานของเอนไซม์ต้านอนุมูลอิสระในเม็ดเลือดแดงได้ การวิเคราะห์หาสารสำคัญของสารสกัดชันโดยเทคนิคแก๊สโครมาโทกราฟีซึ่งเชื่อมกับเครื่องแมสสเปกโตรเมทรี (Gas chromatography-mass spectrometry (GC-MS)) พบสาร diterpenic acids, benzoic acids, triterpenic alcohols รวมทั้งสารกลุ่มฟีนอลิก เช่น phenolic acid, dihydrocinnamic acids, cinnamic acids และ c-prenylated coumarinic acids⁽⁴⁾

ในปี ค.ศ. 2015 ชันของชันโรงชนิด *M. subnitida* จากรัฐเซอาราซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศบราซิลถูกนำมาศึกษาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของสารสกัดชันด้วยวิธี DPPH ค่า IC_{50} เท่ากับ 0.084 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตร และสารสกัดเอทานอลจากชันของชันโรงชนิด *M. subnitida* ยังมีปริมาณฟีนอลิกรวมเท่ากับ 112.29 มิลลิกรัมสมมูลของกรดแกลลิกต่อกรัมของสารสกัด และจากการตรวจสอบทางพิษเคมีเบื้องต้นพบสารกลุ่มฟีนอลิก ฟลาโวนอยด์ แทนนิน และเทอร์ปีนอยด์⁽⁵⁾

ในปี ค.ศ. 2016 ชันของชันโรงชนิด *M. fasciculata* จากรัฐมารันเยาซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศบราซิล จากแหล่งเพาะเลี้ยงที่มีพันธุ์ไม้แตกต่างกันคือ บริเวณ Palmeirândia ซึ่งเป็นแหล่งชุ่มน้ำ และบริเวณ Fernando Falcão แถบป่าเซอราโด ถูกนำมาศึกษาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของสารสกัดชันด้วยวิธี DPPH และ FRAP มีค่าเท่ากับ 4.24-44.44 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร และ 18.4-1.3 มิลลิโมลสมมูลของเฟอริซัลเฟตต่อมิลลิกรัมของสารสกัดตามลำดับฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระที่สูงกว่าได้มาจากบริเวณ Fernando Falcão ซึ่งวิเคราะห์ด้วยเทคนิค GC-MS พบว่ามีสารพวก gallic acid และ ellagic acid ส่วนชันจากบริเวณ Palmeirândia จะพบสารพวกเทอร์ปีนได้แก่ cycloartenol, β -amyrin และ cycloursane⁽⁶⁾ เช่นเดียวกับชันของชันโรงชนิด *M. fasciculata* และ *M. scutellaris* จากรัฐโตกันตินส์ ซึ่งอยู่ทางภาคกลางตอนเหนือของประเทศบราซิล Araujo และคณะนำมาศึกษาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของสารสกัดชันด้วยวิธี DPPH พบว่ามีค่าเท่ากับ 29.81 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร และ 50.23 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตรตามลำดับ อีกทั้งยังพบว่ามียูเรติกที่ผึ้งที่เลี้ยงในบริเวณเดียวกัน การวิเคราะห์หาสารสำคัญของสารสกัดชันด้วยเครื่องโครมาโทกราฟีของเหลวสมรรถนะสูงซึ่งเชื่อมกับเครื่องตรวจวัดยูวี (HPLC-UV) พบสาร catechin และ gallic acid จากสารสกัดชันของชันโรงชนิด *M. Fasciculata* ส่วนชันของชันโรงชนิด *M. scutellaris* พบว่ามีสาร catechin, ellagic acid และ gallic acid⁽⁷⁾

ในปี ค.ศ. 2017 Santos และคณะนำชันของชันโรงชนิด *M. orbigny* จากรัฐมาตูโกรสซูโดซูลซึ่งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศบราซิลนำมาศึกษาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ ทดสอบด้วยวิธี DPPH และ ABTS มีค่า IC_{50} เท่ากับ 18.3 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร และ 10.3 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตรตามลำดับ และสารสกัดชันความเข้มข้น 75 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตรแสดงการยับยั้งการเกิดลิพิดเปอร์ออกซิเดชันในเม็ดเลือดแดงของมนุษย์เท่ากับร้อยละ 80.9 นอกจากนี้เมื่อนำสารสกัดชันไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือ HPLC-DAD-MS ยังพบสาร galloyl-glycosides, naringenin, diterpenes, sesquiterpene และ triterpenes⁽⁸⁾ การศึกษาของ dos Santos และคณะใช้ชันของชันโรงชนิด *M. quadrifasciata* จากรัฐซันตาคาตารีนาซึ่งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศบราซิล ทดสอบด้วยวิธี DPPH มีค่า IC_{50} เท่ากับ 117.5 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร และสารสกัดชันความเข้มข้น 250 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตรสามารถยับยั้งการเกิดลิพิดเปอร์ออกซิเดชันในเม็ด

เลือดแดงของมนุษย์ได้ร้อยละ 2.78 สารสกัดชั้นเมื่อวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือ HPLC-UV ยังพบสาร rutin, quercetin, catechins, syringic acid, caffeic acid และ cumaric acid⁽⁹⁾ และในปีเดียวกันนี้ชั้นของชั้นโรงชนิด *M. quadrifasciata anthioidies* จากรัฐมาตุโกรสชูโตซูล Bonamigo และคณะนำมาศึกษาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ ทดสอบด้วยวิธี DPPH และ ABTS มีค่า IC₅₀ เท่ากับ 60.91 และ 13.45 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร ตามลำดับ และสารสกัดชั้นความเข้มข้น 125 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตรมีฤทธิ์ยับยั้งการเกิดลิพิดเปอร์ออกซิเดชันได้ร้อยละ 37.7 เมื่อวิเคราะห์สารสกัดชั้นด้วยเทคนิค GC-MS และ HPLC-DAD พบสาร stigmasterol, taraxasterol, vanilic acid, caffeic acid, quercetin, luteolin และ apigenin⁽¹⁰⁾

ในปี ค.ศ. 2018 Torres และคณะศึกษาชั้นของชั้นโรงชนิด *M. quadrifasciata* และชนิด *Tetragonisca angustula* ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระโดยของชั้นจากชั้นโรงทั้งสองชนิดขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของสาร (dose-dependent) โดยสารสกัดชั้นของชั้นโรงชนิด *M. quadrifasciata* มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระที่ดีกว่าสารสกัดชั้นของชั้นโรงชนิด *T. angustula* ถึง 10 เท่า และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของสารสกัดสองชนิดด้วยวิธี HPLC-DAD บ่งชี้ ชัดเจนว่าสารสกัดชั้นของชั้นโรงชนิด *M. quadrifasciata* มีปริมาณของสารกลุ่มฟีนอลิกและฟลาโวนอยด์ เช่น gallic acid, p-coumaric acid และ quercetin สูง⁽¹¹⁾

ในปีค.ศ. 2019 Hochheim และคณะใช้ชั้นของชั้นโรงชนิด *M. quadrifasciata* จากรัฐชั้นตากาตารินา ซึ่งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศบราซิลมาศึกษาพบว่าที่ความเข้มข้น 8 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตร มีฤทธิ์ยับยั้งการเกิดลิพิดเปอร์ออกซิเดชันได้ร้อยละ 32.50 เมื่อทดสอบด้วยวิธี DPPH มีค่า IC₅₀ เท่ากับ 151.37 ± 7.9 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร และใช้วิธี HPLC-MS-MS วิเคราะห์สารสำคัญพบสาร aromadendrin, p-coumaric acid, naringenin, catechin, epicatechin และ pinocembrin⁽¹²⁾

ชั้นโรงชนิดอื่นที่มีการศึกษาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ เช่น ชั้นโรงชนิด *Scaptotrigona* โดยในปี ค.ศ. 2009 มีรายงานสารสกัดชั้นของชั้นโรง *Scaptotrigona* 3 ชนิด ที่เก็บได้ในแต่ละเดือนจาก 2 แหล่งที่มาคือ รัฐมารันยา ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือ และรัฐเซาเปาโลที่อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศบราซิล พบว่าในแต่ละเดือน ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระด้วยวิธี DPPH ของสารสกัดชั้นแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันและในฤดูใบไม้ผลิพบว่ามีฤทธิ์สูงสุด โดยสารสกัดจากชั้นของชั้นโรงชนิด *S. bipunctata* มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระสูง ส่วนชั้นของชั้นโรงชนิด *S. depilis* มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระต่ำ ซึ่งบ่งชี้ว่าองค์ประกอบทางเคมีและฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของชั้นจากชั้นโรงได้รับผลกระทบจากฤดูกาลและลักษณะทางภูมิศาสตร์⁽¹³⁾ นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 2017 ชั้นของชั้นโรงชนิด *S. depilis* จากรัฐมาตุโกรสชูโตซูล ประเทศบราซิล มีรายงานการทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระด้วยวิธี ABTS มีค่า IC₅₀ เท่ากับ 80.04 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร และที่ความเข้มข้น 125 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตรสามารถยับยั้งการเกิดลิพิดเปอร์ออกซิเดชันในเม็ดเลือดแดงได้ร้อยละ 63.5 รวมทั้งยังพบสารกลุ่ม sterols และ triterpene จากการวิเคราะห์สารสกัดชั้นด้วยเทคนิค GC-MS และ HPLC-DAD⁽¹⁰⁾ และต่อมาในปีค.ศ. 2018 มีรายงานทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของสารสกัดจากชั้นของชั้นโรงชนิด *S. jujuyensis* และในประเทศอาร์เจนตินา โดย Brodiewicz และคณะ⁽¹⁴⁾ พบว่าการทดสอบด้วยวิธี DPPH มีค่า IC₅₀ เท่ากับ 1.72 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร ปริมาณฟีนอลิกรวมเท่ากับ 0.23 กรัมสมมูลของกรดแกลลิกต่อ 100 กรัมของสารสกัด และปริมาณฟลาโวนอยด์รวมเท่ากับ 0.08 กรัมสมมูลของเคอซิทินต่อ 100 กรัมของสารสกัด ส่วนการศึกษาสารสกัดจากชั้นของชั้นโรงชนิด *Tetragonisca fiebrigii* พบว่าการทดสอบด้วยวิธี DPPH มีค่า IC₅₀ เท่ากับ 2.27 ไมโครกรัม

ต่อมิลลิลิตร ปริมาณ ฟีนอลิกรวมเท่ากับ 0.12 กรัมสมมูลของกรดแกลลิกต่อ 100 กรัมของสารสกัด และปริมาณ ฟลาโวนอยด์รวมเท่ากับ 0.08 กรัมสมมูลของเคอซีตินต่อ 100 กรัมของสารสกัด นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 2015 มีรายงาน การศึกษาสารสกัดจากชั้นของชั้นโรงชนิด *T. fiebrigi* จากรัฐมาตุโกรัสซู ซึ่งอยู่ทางตะวันตกของประเทศบราซิล โดย Campos และคณะพบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระที่ทดสอบด้วยวิธี ABTS มีค่า IC_{50} เท่ากับ 119.6 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร และมีสารสำคัญที่วิเคราะห์ด้วยวิธี GC-MS คือ caffeic acid, coumaric acid, kaurenic acid และอนุพันธ์ของ cinnamic acid⁽¹⁵⁾

นอกจากชั้นโรงที่ได้กล่าวไปทั้ง 3 สกุลยังมีการรายงานการทดสอบฤทธิ์ของชั้นโรงอีกหลายชนิด เช่น ในปี ค.ศ. 2017 ชั้นของชั้นโรงชนิด *Plebeia droryana* จากรัฐมาตุโกรัสซูโตซูลที่อยู่ทางตะวันออกเฉียงกลางของประเทศบราซิล พบว่าการทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระด้วยวิธี DPPH มีผลเช่นเดียวกับสารสกัดชั้นจากผึ้งชนิด *Apis mellifera* และใช้เทคนิค GC-MS และ HPLC วิเคราะห์สารสกัดชั้น พบสาร caffeic acid, p-methylbenzoic acid, ferulic acid และ beta-amyrin⁽¹⁶⁾ และในปีเดียวกันนี้มีรายงานเกี่ยวกับชั้นของชั้นโรงชนิด *Tetragonula carbonaria* ในประเทศ ออสเตรเลีย พบว่าการทดสอบด้วยวิธี DPPH มีค่า IC_{50} เท่ากับ 27.0 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร และวิเคราะห์สารสกัดชั้น ด้วยเทคนิค HPLC-MS พบสาร gallic acid, O-methyl-aromadendrin และ dihydroxydihydroflavone⁽¹⁷⁾ ต่อมา ในปี ค.ศ. 2018 พบว่าชั้นของชั้นโรงชนิด *Frieseomelitta longipes* จากรัฐเบเลงที่อยู่ทางเหนือของประเทศบราซิล เมื่อ ทดสอบด้วยวิธี DPPH มีค่า IC_{50} เท่ากับ 8.6 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร และพบสาร monoterpenes และ sesquiterpenes จากการวิเคราะห์สารสกัดชั้นด้วยเทคนิค GC-MS⁽¹⁸⁾

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็พบว่ามีรายงานการศึกษาสารสกัดชั้นจากชั้นโรงเช่นกัน ในปี ค.ศ. 2019 ชั้นจากชั้นโรงชนิด *Heterotrigona itama* ในประเทศมาเลเซีย พบว่าการทดสอบด้วยวิธี DPPH และ ABTS มีค่า IC_{50} เท่ากับ 275.60 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร และ 284.00 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร ตามลำดับ ปริมาณฟีนอลิกรวมเท่ากับ 275.6 มิลลิกรัมสมมูลของกรดแกลลิกต่อกรัมของสารสกัด และปริมาณฟลาโวนอยด์รวมเท่ากับ 116.2 มิลลิกรัมสมมูล ของเคอซีตินต่อกรัมของสารสกัด⁽¹⁹⁾ ต่อมาในปีค.ศ. 2020 ศึกษาวิธีการสกัดชั้นจากชั้นโรงชนิด *H. itama* ในประเทศ มาเลเซียที่ให้สารกลุ่มเทอร์ปีนมากที่สุดคือ สกัดด้วยเอทานอลความเข้มข้นร้อยละ 95 สกัดส่วนชั้น 1 กรัมต่อตัวทำละลาย 30 มิลลิลิตร ใช้เวลาหมัก 72 ชั่วโมง และสกัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง และทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระระดับเซลล์ของสาร สกัดชั้นพบว่าสามารถเหนี่ยวนำให้มีปริมาณเอนไซม์เอชเอของยีน HO-1 ได้มากขึ้น⁽²⁰⁾ และในปีเดียวกันนี้มีรายงาน ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของสารสกัดชั้นจากชั้นโรงในประเทศบรูไน 3 ชนิด ได้แก่ *Geniotrigona thoracica*, *H. itama* และ *Tetrigona binghami* พบว่าฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระที่ดีที่สุดคือสารสกัดจากชั้นโรงชนิด *H. itama* ซึ่งสัมพันธ์กับการ มีปริมาณฟีนอลิกและฟลาโวนอยด์รวมสูงที่สุด⁽²¹⁾

รายงานการศึกษาในประเทศไทย

ในปี ค.ศ. 2020 มีรายงานผลของสารสกัดชั้นจากชั้นโรงชนิด *Geniotrigona thoracica* และ *Heterotrigona itama* จากอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี โดยเก็บเกี่ยวชั้นทุก 2 เดือนเป็นเวลา 1 ปี ศึกษาเปรียบเทียบฤทธิ์ต้านอนุมูล อีระกับปริมาณฟลาโวนอยด์รวม พบว่ามีความแตกต่างกันในแต่ละรอบเก็บเกี่ยว ช่วงเวลาการแสดงฤทธิ์ต้านอนุมูล

อิสระที่สูงที่สุดจากชั้นโรงทั้งสองฤทธิ์แตกต่างกัน อาจเนื่องจากความหลากหลายพันธุ์ไม้ในแต่ละช่วงเวลาและความชอบพันธุ์ไม้ที่แตกต่างกันของชั้นโรงทั้งสองชนิด ในการศึกษาครั้งนี้มีเพียงปริมาณฟลาโวนอยด์แต่ไม่ได้ศึกษาองค์ประกอบทางเคมีของชั้นจากชั้นโรงทั้งสองชนิด ทำให้ไม่ทราบชนิดและที่มาแหล่งที่มาของพืชที่ชั้นโรงใช้เป็นแหล่งของน้ำหวานและชัน⁽²²⁾ และในปีถัดมาคณะผู้วิจัยนี้ยังศึกษาพบว่าสารสกัดจากชั้นโรงชนิด *G. thorocica* ในถุงสุญญากาศป้องกันแสงและแช่เย็นที่อุณหภูมิ -15 ถึง -10 องศาเซลเซียส สามารถช่วยให้คงฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระกับปริมาณฟลาโวนอยด์รวมได้ดีที่สุดอีกด้วย⁽²³⁾

นอกจากนี้ผู้เขียนและคณะ^(24,25) ได้ศึกษาสารสกัดชั้นจากชั้นโรง 3 ชนิดในจังหวัดจันทบุรีคือ *Lepidotrigona terminata*, *Lepidotrigona ventralis* และ *Tetragonula pagdeni* (ตรวจสอบชื่อวิทยาศาสตร์โดยภาควิชากีฏวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) ทดสอบฤทธิ์กำจัดอนุมูลอิสระด้วยวิธี FRAP, ABTS และ DPPH รวมทั้งหาปริมาณฟีนอลิกรวมในสารสกัดเอทานอลได้ผลดังตารางที่ 1 และจากการศึกษาพบว่าสารสกัดจากชั้นมีสารสำคัญคือ alpha mangostin และ gamma mangostin ทดสอบฤทธิ์กำจัดอนุมูลอิสระด้วยวิธี FRAP มีค่าเท่ากับ 15.32 และ 5366 ไมโครโมลสมมูลของเพอร์สซัลเฟตต่อมิลลิกรัมของสารสกัด ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ฤทธิ์กำจัดอนุมูลอิสระด้วยวิธี FRAP, ABTS และ DPPH และปริมาณฟีนอลิกรวมในสารสกัดเอทานอลสกัดชั้นจากชั้นโรง 3 ชนิด

ชนิดของชั้นโรง	ฤทธิ์กำจัดอนุมูลอิสระ			ปริมาณฟีนอลิก
	FRAP (ไมโครโมลสมมูลของ เพอร์สซัลเฟตต่อ มิลลิกรัมของสารสกัด)	ABTS IC ₅₀ (ไมโครกรัมต่อ มิลลิลิตร)	DPPH	รวมในสารสกัดเอทานอล (กรัมสมมูลของกรดแกลลิก ต่อ 100 กรัมของสารสกัด)
<i>L. terminata</i>	61.14	605.39	1228.89	2.1
<i>L. ventralis</i>	97.42	576.40	428.61	3.1
<i>T. pagdeni</i>	279.70	59.52	122.71	12.83

สรุป

สารสกัดชั้นจากชั้นโรงได้รับความนิยมในการศึกษาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระซึ่งในประเทศบราซิลเป็นแหล่งใหญ่ในการศึกษาชั้นโรงสกุล *Melipona* ส่วนสกุลอื่น ๆ ก็มีการศึกษาเช่นกัน ในช่วงแรกมักใช้เทคนิค GC-MS วิเคราะห์สารสำคัญ ซึ่งมักจะได้สารกลุ่มที่ระเหยง่ายและต่อมาใช้เทคนิค HPLC-MS เนื่องจากมีประสิทธิภาพสามารถระบุชนิดของสารเคมีได้ทั้งที่ระเหยได้และไม่สามารถระเหยได้ อีกทั้งชั้นจากชั้นโรงชนิดเดียวกันแต่เก็บจากต่างสถานที่กัน องค์ประกอบทางเคมีในชั้นก็จะต่างกัน ทำให้มีฤทธิ์ที่แตกต่างกันไป ดังนั้นความหลากหลายขององค์ประกอบทางเคมีของชั้นจากชั้นโรง ยังมีสูง จึงมีศักยภาพในการสกัดแยกให้ได้สารบริสุทธิ์ และนำมาใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Silva E, Muniz M, Nunomura RDC, Nunomura S, Carvalho-Zilse G. Phenolic constituents and antioxidant activity of geopropolis from two species of amazonian stingless bees. *Quimica Nova*. 2013;36:628-33.
2. Alves de Souza S, Camara CA, Monica Sarmiento da Silva E, Silva TMS. Composition and antioxidant activity of geopropolis collected by *Melipona subnitida* (Jandaíra) bees. *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine*. 2013;2013:801383.
3. Dutra RP, Abreu BV, Cunha MS, Batista MC, Torres LM, Nascimento FR, et al. Phenolic acids, hydrolyzable tannins, and antioxidant activity of geopropolis from the stingless bee *Melipona fasciculata* Smith. *Journal of agricultural and food chemistry*. 2014;62(12):2549-57.
4. Campos JF, dos Santos UP, Macorini LF, de Melo AM, Balestieri JB, Paredes-Gamero EJ, et al. Antimicrobial, antioxidant and cytotoxic activities of propolis from *Melipona orbignyi* (Hymenoptera, Apidae). *Food and chemical toxicology*. 2014;65:374-80.
5. De Sousa D, Olinda R, Martins CG, Abrantes MR, Coelho WAC, Silva J, et al. Phytochemical screening, in vitro toxicity and evaluation of antioxidant and antibacterial activities of jandaíra bee's geopropolis. *Heliyon*. 2015;9:134-40.
6. Batista M, Abreu B, Dutra R, Cunha M, Amaral F, Torres L, et al. Chemical composition and antioxidant activity of geopropolis produced by *Melipona fasciculata* (Meliponinae) in flooded fields and cerrado areas of Maranhão State, northeastern Brazil. *Acta Amazonica*. 2016;46:315-22.
7. Araújo K, JÚNior J, Sato M, Abadio Finco F, Soares I, dos Santos Barbosa R, et al. Physicochemical properties and antioxidant capacity of propolis of stingless bees (Meliponinae) and *Apis* from two regions of Tocantins, Brazil. *Acta Amazonica*. 2016;46:61-8.
8. Santos HFd, Campos JF, Santos CMd, Balestieri JBP, Silva DB, Carollo CA, et al. Chemical profile and antioxidant, anti-inflammatory, antimutagenic and antimicrobial activities of geopropolis from the stingless bee *Melipona orbignyi*. *International journal of molecular sciences*. 2017;18(5):953.
9. dos Santos L, Hochheim S, Boeder A, Kroger A, Tomazzoli M, Neto R, et al. Chemical characterization, antioxidant, cytotoxic and antibacterial activity of propolis extracts and isolated compounds from the Brazilian stingless bees *Melipona quadrifasciata* and *Tetragonisca angustula*. *Journal of Apicultural Research*. 2017;56:543-58.
10. Bonamigo T, Campos JF, Alfredo TM, Balestieri JBP, Cardoso CAL, Paredes-Gamero EJ, et al. Antioxidant, cytotoxic, and toxic activities of propolis from two native bees in Brazil: *Scaptotrigona depilis* and *Melipona quadrifasciata anthidioides*. *Oxidative medicine and cellular longevity*. 2017;2017:1038153.
11. Torres AR, Sandjo LP, Friedemann MT, Tomazzoli MM, Maraschin M, Mello CF, et al. Chemical characterization, antioxidant and antimicrobial activity of propolis obtained from *Melipona quadrifasciata quadrifasciata* and *Tetragonisca angustula* stingless bees. *Brazilian journal of medical and biological research*. 2018;51(6):e7118
12. Hochheim S, Guedes A, Faccin-Galhardi L, Rechenchoski DZ, Nozawa C, Linhares RE, et al. Determination of phenolic profile by HPLC–ESI-MS/MS, antioxidant activity, in vitro cytotoxicity and anti-herpetic activity of propolis from the Brazilian native bee *Melipona quadrifasciata*. *Revista Brasileira de Farmacognosia*. 2019;29(3):339-50.

13. Sawaya ACHF, Calado JCP, dos Santos LC, Marcucci MC, Akatsu IP, Soares AEE, et al. Composition and antioxidant activity of propolis from three species of *Scaptotrigona* stingless bees. *Journal of Apiprodukt and Apimedical Science*. 2009;1:37-42.
14. Brodkiewicz Y, Marcinkevicius K, Reynoso M, Salomon V, Maldonado L, Vera N. Studies of the biological and therapeutic effects of argentine stingless bee propolis. *Journal of Drug Delivery and Therapeutics*. 2018;8:382-92.
15. Campos JF, Santos UPd, Rocha PdSd, Damião MJ, Balestieri JBP, Cardoso CAL, et al. Antimicrobial, antioxidant, anti-inflammatory, and cytotoxic activities of propolis from the stingless bee *Tetragonisca fiebrigi* (Jataí). *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine*. 2015;2015:296186.
16. Bonamigo T, Campos JF, Oliveira AS, Torquato HFV, Balestieri JBP, Cardoso CAL, et al. Antioxidant and cytotoxic activity of propolis of *Plebeia droryana* and *Apis mellifera* (Hymenoptera, Apidae) from the Brazilian Cerrado biome. *PloS one*. 2017;12(9):e0183983.
17. Hamilton KD, Brooks PR, Ogbourne SM, Russell FD. Natural products isolated from *Tetragonula carbonaria* cerumen modulate free radical-scavenging and 5-lipoxygenase activities in vitro. *BMC Complementary and Alternative Medicine*. 2017;17(1):232.
18. Souza E, Silva E, Cordeiro H, Filho NML, da Silva F, Reis D, et al. Chemical compositions and antioxidant and antimicrobial activities of propolis produced by *Frieseomelitta longipes* and *Apis mellifera* bees. *Química Nova*. 2018;41.
19. Wang B, Chang H, Su S, Sun L, Wang K. Antioxidative and anti-inflammatory activities of ethanol extract of geopropolis from stingless bees. *Scientia Agricultura Sinica*. 2019;52:939-48.
20. Zhang W, Cai Y, Chen X, Ji T, Sun L. Optimized extraction based on the terpenoids of *Heterotrigona itama* propolis and their antioxidative and anti-inflammatory activities. *Journal of Food Biochemistry*. 2020;44(8):e13296.
21. Abdullah NA, Zulkiflee N, Zaini SNZ, Taha H, Hashim F, Usman A. Phytochemicals, mineral contents, antioxidants, and antimicrobial activities of propolis produced by Brunei stingless bees *Geniotrigona thoracica*, *Heterotrigona itama*, and *Tetrigona binghami*. *Saudi Journal of Biological Sciences*. 2020;27(11):2902-11.
22. Meechai I, Chelong I. Influence of harvesting times on the total flavonoid content and antiradical activity of stingless bee propolis. *King Mongkut's Agricultural Journal*. 2020;38(3):363-9.
23. Meechai I, Mahama K, Chelong I, Suksuwan A. Effect of storage of stingless bee propolis on the total phenolic and flavonoid contents and antiradical activity. *KKU Research Journal (Graduate Studies)*. 2021;21(2):140-51.
24. Vongsak B, Kongkiatpaiboon S, Jaisamut S, Machana S, Pattarapanich C. In vitro alpha glucosidase inhibition and free-radical scavenging activity of propolis from Thai stingless bees in mangosteen orchard. *Revista Brasileira de Farmacognosia*. 2015;25(5):445-50.
25. Vongsak B, Machana S, Nuamnaichati N, Mangmool S. Effect of Thai stingless bee propolis extracts on antioxidant activity and mRNA levels of antioxidant enzymes in hex-253 cells. *Thai Journal of Pharmaceutical Sciences*. 2017;41(Suppl):S173-176.

แบบทดสอบความรู้ทางวิชาการ ความหลากหลายขององค์ประกอบทางเคมี และฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระจากชัน (propolis) ของชันโรง

*** ถ้าท่านตอบคำถามถูกต้องอย่างน้อย 13 ข้อ ท่านจะได้รับ CPE 2 หน่วยกิต

เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วทำเครื่องหมายในกระดาษคำตอบ ส่งกลับมายังเภสัชกรรมสมาคมฯ ภายในวันที่ **31 มกราคม 2566** ***

1. ประเทศใดที่เป็นแหล่งใหญ่ของการศึกษาเกี่ยวกับชัน
  1. บราซิล
  2. อาร์เจนตินา
  3. ไทย
  4. ออสเตรเลีย
2. ชันโรงสกุลใดที่มีการศึกษาเกี่ยวกับชันมากที่สุด
  1. Melipona
  2. Geniotrigona
  3. Heterotrigona
  4. Scaptotrigona
3. ปริมาณฟีนอลิกรวมนิยมรายงานผลเทียบกับสารใด
  1. กรดอะซิติก
  2. กรดแกลลิก
  3. เคอซีติน
  4. เพอร์สซัลเฟต
4. การทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระด้วยวิธี FRAP นิยมรายงานผลเทียบกับสารใด
  1. กรดอะซิติก
  2. กรดแกลลิก
  3. เคอซีติน
  4. เพอร์สซัลเฟต
5. เครื่องมือใดสามารถใช้วิเคราะห์หาสารสำคัญในสารสกัดจากชันของชันโรง
  1. HPLC-UV
  2. GC-MS
  3. HPLC-DAD-MS
  4. ถูกทุกข้อ
6. ปัจจัยใดที่ส่งผลต่อปริมาณสารสำคัญในสารสกัดชันโรง
  1. ฤดูกาล
  2. แหล่งที่มา
  3. ชนิดของชันโรง
  4. ถูกทุกข้อ
7. เพราะเหตุใด ในช่วงแรกของการศึกษาจึงนิยมใช้ GC-MS ในการวิเคราะห์สาร
  1. ราคาถูก
  2. เตรียมตัวอย่างง่าย
  3. แปลผลง่าย
  4. สารสำคัญเป็นสารที่ระเหยง่าย
8. สารสกัดจากชันมีสารสำคัญที่ออกฤทธิ์เป็นกลุ่มใด
  1. กลุ่มฟีนอลิก
  2. ฟลาโวนอยด์
  3. เทอร์ปีนอยด์
  4. ถูกทุกข้อ
9. ชันโรงชนิด Heterotrigona itama มักพบที่ภาคใดของประเทศไทย
  1. ภาคใต้
  2. ภาคอีสาน
  3. ภาคกลาง
  4. ภาคเหนือ

10. ชั้นโรซนิตใดที่มีรายงานการพบในแถบภาคตะวันออกเฉียงของไทย
1. *Lepidotrigona ventralis*
  2. *Tetragonula carbonaria*
  3. *Frieseomelitta longipes*
  4. *Plebeia droryana*
11. ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของสารสกัดชั้นของชั้นโรซนิต *Scaptotrigona* spp. จะสูงมากที่สุดหากเก็บเกี่ยวในฤดูกาลใด
1. ฤดูร้อน
  2. ฤดูหนาว
  3. ฤดูใบไม้ผลิ
  4. ฤดูใบไม้ร่วง
12. จากการศึกษาในประเทศบรูไนชั้นโรซนิตใดพบว่าฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระดีที่สุด
1. *Geniotrigona thoracica*
  2. *Heterotrigona itama*
  3. *Tetrigona binghami*
  4. มีฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน
13. จากการศึกษาในประเทศไทยชั้นโรซนิตใดพบว่าฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระดีที่สุด
1. *Lepidotrigona terminata*
  2. *Lepidotrigona ventralis*
  3. *Tetragonula pagdeni*
  4. มีฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน
14. สารสำคัญใดที่พบได้ในสารสกัดชั้นโรซนิตจากประเทศไทย
1. cycloursane
  2. gamma mangostin
  3. kaurenoic acid
  4. aromadendrin
15. สารกลุ่มใดในสารสกัดชั้นนิยมวิเคราะห์ด้วยเทคนิค GC-MS
1. Monoterpenes
  2. Triterpenoids
  3. Flavonoids
  4. Glycosides

2 Credits

Reply

ฉบับประจำเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2565

กระดาษคำตอบ

ภก.

ภญ.

เลขที่ใบประกอบวิชาชีพ

_____

(ขอความกรุณาใส่เลขที่ใบประกอบให้ด้วยเพื่อการคิดคะแนน CPE)

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี.....
 ร.พ.รัฐบาล ร.พ.เอกชน ร้านขายยา อื่นๆ.....ที่อยู่เลขที่.....
 หมู่.....ซอย.....อาคาร.....ชั้นที่.....
 แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
 โทรศัพท์.....โทรสาร.....มือถือ.....E-mail.....

(ทับตามรอยนี้)

ให้ขีดเครื่องหมาย ✓ หรือ ✕ ทับข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

	1	2	3	4
1.	1	2	3	4
2.	1	2	3	4
3.	1	2	3	4
4.	1	2	3	4
5.	1	2	3	4
6.	1	2	3	4
7.	1	2	3	4
8.	1	2	3	4

	1	2	3	4
9.	1	2	3	4
10.	1	2	3	4
11.	1	2	3	4
12.	1	2	3	4
13.	1	2	3	4
14.	1	2	3	4
15.	1	2	3	4

เรื่อง.....เลขที่สมาชิก ภสท.....

(ทับตามรอยนี้)

โปรด!! ส่งกระดาษคำตอบของท่านมาที่

เภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
40 สุขุมวิท 38 ถนนสุขุมวิท แขวงพระโขนง เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

ข้อเสนอแนะในการจัดทำ CPE .....
.....
.....
.....
.....

(กระดาษคำตอบสามารถถ่ายเอกสารได้)

*** ท่านจะได้รับ CPE 2 หน่วยกิต หมดเขตรับคำตอบ 31 มกราคม 2566 นับจากตราประทับไปรษณีย์เป็นสำคัญ
CPE จะปรากฏบนเว็บไซต์การศึกษาต่อเนื่อง หลังหมดเขตรับคำตอบ 1 เดือน ***

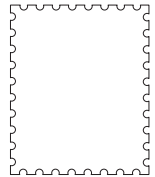

2 Credits *Reply*

ชื่อและที่อยู่ผู้ฝาก

.....
.....
.....

กรุณาส่ง

เลขาธิการสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

40 สุขุมวิท 38 ถนนสุขุมวิท แขวงพระโขนง

เขตคลองเตย กรุงเทพฯ

10110

Reply 2 Credits

Executive talk

"สวัสดิ์ดิษฐ์" ท่านผู้อ่านทุกท่านที่ได้อ่าน **วารสาร "ยานาธุ"** ที่ท่านกำลังถืออยู่ในมือของท่านขณะนี้ เป็นวารสารที่พิมพ์ออกในไตรมาสที่สี่ประจำเดือน ตุลาคม – ธันวาคม 2565 ผมเชื่อว่าทุกท่านคงจะทราบดีแล้วว่าวารสารนี้ดำเนินงานโดยคณะกรรมการ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการอำนวยการของเภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้อ่านได้รับความรู้เรื่องของยา และผลิตภัณฑ์สุขภาพที่จะบังเกิดประโยชน์แก่ท่านผู้อ่าน รวมไปถึงภารกิจของเภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทยฯ ที่จะสื่อสารเรื่องราวต่าง ๆ ในวงการเภสัชกรรมให้ผู้อ่านที่เป็นเภสัชกรได้รับทราบทั่วกัน

วารสาร "ยานาธุ" ฉบับนี้จะนำท่านผู้อ่านได้รู้จักกับหน่วยงานที่เป็นสถานประกอบการผลิตยารักษาโรคที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในวงการสาธารณสุขทั้งแพทย์และเภสัชกร สถานประกอบการแห่งนี้ยากจะเรียกว่า "เป็นครอบครัวของเภสัชกร" ก็ยังได้ สถานที่แห่งนี้คือ "บริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน)" เป็นบริษัทที่มุ่งมั่นมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดในการที่จะดำเนินการผลิตยาที่มีคุณภาพเป็นเลิศสำหรับบริการแก่ผู้เจ็บป่วย ก่อกำเนิดเกิดมาด้วยความร่วมมือร่วมใจของ "มวลหมู่เภสัชกร" อย่างแท้จริงเพียงไม่กี่ท่าน จนปัจจุบันมีหุ้นส่วนที่เป็น "เภสัชกร"(เท่านั้น) จำนวนมากมายหลายร้อยท่าน ซึ่งท่านผู้อ่านคงได้อ่านรายละเอียดความเป็นมาของบริษัทนี้ จากถ้อยแถลงของเภสัชกรอาวุโสดังที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์ของบรรณาธิการ **"ยานาธุ"** เภสัชกรหญิงศศิมา อาจสงคราม ที่ได้ถ่ายทอดออกมาให้ผู้อ่านได้ประจักษ์แก่สายตาแล้ว

ผู้บริหารของบริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน) มีความมุ่งมั่นในการที่วิจัยและพัฒนาให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพอยู่เนืองนิจ เภสัชกรทุกคนที่ปฏิบัติงานที่นั่นต่างทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจ ที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จเรียบร้อยที่ดีในแต่ละวัน ซึ่งอยากจะบอกให้ท่านผู้อ่านวารสารนี้ได้ทราบว่า เภสัชกรทุกคนจะยึดถือการปฏิบัติงานในหลักการ "งานไม่สำเร็จ ไม่กลับบ้าน" และมีอุดมการณ์ที่ทุกคนตั้งมั่นอยู่ในใจตลอดเวลาว่า "เราคือส่วนหนึ่งขององค์กร"

ทั้งนี้สุดนี้ ต้องขอขอบคุณ เภสัชกร ดร.ประศาสน์ เจริญพานิช อดีตประธานบริษัทฯ และที่ปรึกษา (ปัจจุบัน), เภสัชกรภาษิต ยศวัฒน์ อดีตประธานบริษัทฯ และที่ปรึกษา (ปัจจุบัน), เภสัชกรประสิทธิ์ พนาพิศาล ประธานกรรมการ และเภสัชกร สุรชัย เรืองสุขศิลป์ กรรมการผู้จัดการแห่ง บริษัท ชุมชนเภสัชกรรม จำกัด (มหาชน) ที่ให้การต้อนรับคณะทีมงาน **วารสาร "ยานาธุ"** ด้วยความอบอุ่นอย่างยิ่ง ขอให้กิจการของบริษัทฯ จงบรรลุผลสำเร็จในธุรกิจเภสัชกรรมตามวัตถุประสงค์ด้วยดี มีความยั่งยืนมั่นคงงั่งคั่งตลอดไป

(เภสัชกรวิชา สุขุมาวาสี)

อุปนายกเภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
และที่ปรึกษาวารสาร "ยานาธุ"